

2 - 3 стор.

Інформує канцелярія
Архієпископа.
Новини з життя Церкви.

4 - 5 стор.

Гітлер і Сталін були одержимі.
Фідель Кастро - католик?
Увага - неоязичництво.

6 - 7 стор.

Чи увійдуть заможні люди до
Царства небесного? (Олігархам
на замітку).
Так народжується секта.

8 - 9 стор.

10 - 11 стор.

12 - стор.

Катехизмові правди. Свята Літур-
гія.
Лист із тюрми, 1946 рік.
Історія ялинки.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

**Всесвітлішим та всечаснішим отцям,
Високопреподобним і преподобним отцям, ченцям та черницям,
достойним вірникам нашої Архiepархії.
Мир у Господі й Боже благословення!**

Дякувати Богу, за нами ще один рік, котрий надіюся, приніс нам багато духовної користі. Кажу духовної, тому що матеріальні достатки, часто віддаляють людину від свого Творця. А забезпечене життя у матеріальні потреби, цінне тоді, коли багата й кожна інша людина ділиться з бідними, зауважує потребуючих, не проходячи мимо них та простягає їм руку допомоги (пор. Тов 4,8).

І, коли ми черговий раз роздумуємо про народження Ісуса Христа та вникаємо у нього, тоді більше розуміємо вартість труднощів, котрі прийняла Пресвята Родина й без котрих, майже, неможливо обійтися кому-небудь із нас. Бачимо, як сам народжений Син Божий, правдивий Бог, у руках, котрого знаходиться все, змушений був втікати від переслідування його людиною, котра названа ім'ям Ірод. Предвічний Отець не прибігав до захисту свого Сина в чудесний спосіб та й сам Христос міг би був себе захистити, хоч був немовлятком, однак, втік з Марією та святим Йосифом у далекий Єгипет, край, повен несподіванок та незнаних пригод. Господь, що в одну мить міг обернути ворогів у попіл, скривається від них і зовсім не використовує своєї всемогутньої сили. Своєю поведінкою навчає нас, що застосування сили та влади, щоб розправлятися з противником, не завжди правильне та корисне. Краще - милосердя та очікування на зміну

поглядів людини й зміну способу її поведінки. «Хто йде за справедливістю й милосердям, - знайде життя й повагу» (Прип 21,21), - навчає мудрець.

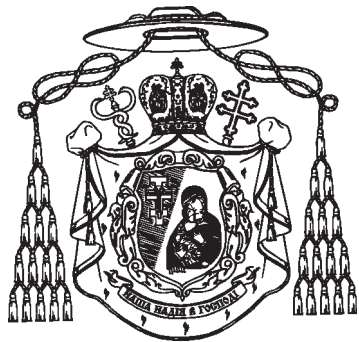
Застановімося над тим, що люди очікували довгожданого Месію, пророки передбачили відповідний час та певні обставини його появи на землі (Дан 9; Іс 7,14; 8,5), а разом з тим, який холод та яка байдужність у людських серцях, коли він, Господь, приходив до своїх, а вони його не приймають (пор. Ів 1,11), навіть, як дитя (пор. Лк 2,7). Ми, віруючі люди, святкуємо з року в рік свято Різдва Господа Нашого Ісуса Христа, відчуваємо певні потреби духовних змін у нашому нутрі та нашому серці, але цього не вистарчає. Відчуття - добре, але його зовсім замало, щоб наше життя вчинити іншим: праведним та правильним. Говоримо так тому, що ми покликані до вищого способу життя, як тільки жити відчуттям: «Святими ви мусите бути, бо я - святий, Господь, Бог ваш» (Лев 19,2; пор.: Бут 17,1; Еф 1,4; 1Пт 1,15). Ось, яка зміна повинна пройти у нашому серці: вчинити його святим. Коли наше серце стане святим, тоді наше життя й усе навколо нас стане праведним. А, коли ми заживемо святим життям, тоді: «Вовк буде жити вкупі з ягнятком, леопард біля козеняти лежатиме; телятко й левеня будуть пастися разом і поганяти їх буде мала дитина... На всій моїй святій горі зла не чинитимуть, ні шкоди, бо земля так буде повна знання Господа, як води покривають море» (Ісаїя 11,7;9). Таку велику правду описав пророк про царство Месії, котре повинно запанувати на землі. Але, на превеликий жаль, ми цього ще не бачимо, щоб Царство Боже поширилося у всіх людських серцях. Воно існує у певній кількості серцях людей, а ті: «Котрі ж прийняли його - тим дано право дітьми Божими стати, які в ім'я його вірують» (Ів 1,12). Люди не хотіли знати Бога, коли він народився з Марії Діви у Вифліємі, не прийняли вони його тоді у свої помешкання та домівки своїх сердець; не бажають люди знати Творця і тепер, щоб дати йому місце, бодай голову притулити у своєму людському серці. Багато із людей охоче розмовляють про Бога, слухають розповіді про нього, але прийняти його у життя не хочуть. Він - не вигідний людям, тому що вимагає зміни життя із грішного на праведне, із не правдомовного на правду, а в багатьох людей - зло, уже рахується як добро, щоб тільки свого досягнути. «Віруючий повинен бути видимий не тільки по дару, але й по новому життю» (св. І. Золотоустий, Бесіда 4 на Мт, п.7), - закликає Учитель Церкви. Втратилося багатьма особами почуття людської гідності та відповідальності. Тому тим, хто розуміє й приймає Господній заклик, щоб жити чесно й бути милосердним до себе та до ближніх, потрібно зробити місце для Всевишнього у своєму серці. Хай живе Христос у наших серцях! Пам'ятаймо про Небесного Отця, котрий нас полюбив так, що дав нам свого Сина - Спаса світу, щоб ми пізнали й увірували в ту любов, яку Бог має до нас (Ів 4,16). Тому радіймо у дні Різдвяних свят та дякуймо Господові за його великі добродійства, котрі він посилає для нас грішних. Свято Різдва Христового, це - свято любові у сім'ї, свято - родини, свято - церковної спільноти, що у наші дні є дуже потрібне та актуальне, коли багато із членів наших родин перебувають у пошуках кращої праці та кращої долі, десь далеко поза межами нашого краю. Свята родина: Ісус, Марія та Йосиф служать усім гарним прикладом, як потрібно дорожити спільним родинним життям та кожним членом сім'ї. Ми бажаємо, щоб уряд нашої країни звернув увагу на своїх людей та старався про належну працю, й гідний зарібок для нашого народу в Україні. Бо так багато нашого народу скитається «по нових єгиптах» у пошуках відповідної праці та належної зарплатні за труд. А відповідно до цього страдають діти, часто розпадається, гине сім'я, у суспільстві чиниться безлад, а перед Богом - гріх...

Дуже бажаю, щоб кожне слово, котре щиро промовляю, знайшло місце у людських серцях тих, хто його почує; хай воно наповнить ваші серця спокоєм та Божою любов'ю! Із радісним святом Різдва Христового вітаю усіх самотніх та хворих, покритвджених та забутих, ув'язнених і тих, хто далеко від своїх рідних та від свого дому! Прошу у Господа благословення для військових та пригноблених долею, багатих й убогих, людей при владі й тих, хто у пошуках праці! Хай Дитятко Ісус усіх благословить, дає радості, сили, здоров'я на довгі роки життя!

Христос раждається! Славимо Його!

+ ІГОР, Архiepіскоп Львівський

РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ БЛАЖЕННІШОГО ЛЮБОМИРА

**Високопреосвященним
і Преосвященним Владикам!
Всесвітлішому, Всечеснішому
Духовенству!
Преподобним Монахам і
Монахиням!
Дорогим у Христі Мирянам!
Мир у Господі!**

Дорогі у Христі! З Божою допомогою дожили ми до цього річного празника Різдва Господа нашого Ісуса Христа. З цієї нагоди, такої урочистої і радісної, бажаю усіх вас привітати, – привітати тих, хто святкує цю подію на рідних землях, тих, хто живе у місцевостях, де наша Церква має свою розвинену структуру, і тих, хто перебуває там, де немає формальної присутності Української Греко-Католицької Церкви. Усіх вас, хоч би якими були обставини вашого життя, сердечно вітаю!

Прохаю тих із вас, хто є таким щасливим і має нагоду разом з усією родиною сісти до Святої вечері, подякувати Господові за цей великий дар і саме в той час згадати своїх братів і сестер у Христі, які віддалені великими відстанями та змушені далеко від рідної оселі святкувати Різдво. Можливо, таке розділення є тимчасово чимось необхідним, але особливо у Святий вечір відчуваємо драматичність такої ситуації і на очі навертаються сльози. Їх висушити може хіба що надія на швидку зміну.

У нас є звичай при свят-вечірньому столі залишати місце для тих, хто не має з ким сісти до Вечері, бо змушений перебувати далеко від рідних. На Святий вечір будемо про вас, дорогі у Христі, особливо пам'ятати.

Чого передусім у цей час я хочу усім вам з глибини серця побажати? Оскільки Христове Різдво за своїм змістом, літургійною формою, прадавними звичаями вважають найбільшим родинним святом, то воно повинно бути тим часом, коли маємо одне про одного думати, одне за одного молитися, а якщо потрібно – одне одному допомагати. Одне слово, якщо ми поширимо розуміння Христового празника на всіх членів нашої Церкви і нашого народу, то відчуємо себе у Христі-Господі причасниками однієї великої родини. Кажу «у Христі-Господі», бо саме Його прихід і перебування між нами надає усім нашим людським зв'язкам особливого значення, підносить, змінює їх всупереч всім тим, хто через людські обмеження і немочі протистоїть відчуттю тієї родинної єдності. Світ, у якому немає Бога, який відкидає новонароджене Дитяtko, не може досягнути висот і змушений перебувати в багні нетерпеливості й ненависті. Тому, коли сьогодні наші вуста промовлятимуть привіт «Христос рождається!», нехай це буде великим актом віри нашого серця, що всі ми – діти Божі, члени одної родини і що немає сили, яка б нас змушувала бути одне одному недругами.

Сердечно вітаю вас, дорогі брати і сестри!

Христос рождається!
+ ЛЮБОМИР

ІНФОРМУЄ КАНЦЕЛЯРІЯ АРХІЄПІСКОПА

У день св. ап. Андрія Первозваного Високопреосвященний Владика Ігор (Возьняк) очолив празничну Божественну Літургію в однойменному храмі, що на вул. Варшавській, у Львові. У своїй промові владика згадав про ап. Андрія, про його покликання, про те, що він довірився Ісусові й пішов за Ним не вагаючись. У той спосіб Кир Ігор закликав вірних брати приклад з апостола Андрія і також відважно йти за Христом.

У неділю, 17 грудня, Владика Ігор (Возьняк) служив Святу Літургію у храмі Воскресіння Ісуса Христа, що по вул. Городоцькій у Львові. По завершенні Божественної Літургії відбулося торжественне внесення Мощей блаженного священика Миколи Цегельського, котрого, будучи в Україні, світлої пам'яті папа Іван Павло II проголосив Блаженим. По внесенні мощей до церкви, Владика Ігор при тетраподі відслужив Молебнь до блаженного Миколи Цегельського. По його закінченні усі вірні могли діткнутися мощей і помолитися перед ними.

Наступного дня ввечері в Архикатедральному Соборі св. Юрія Архiepіскоп Львівський Ігор відслужив Велику Вечірню з Литією. Після Вечірні владика мирував людей.

В день свята св. Миколая в Архикатедральному Соборі св. Юрія Високопреосвященний Ігор відслужив Святу Літургію, де у проповіді привітав усіх із святом св. Миколая.

На свято Зачаття св. Анною Преч. Діви Марії Владика Ігор відслужив Архiepірейську Святу Літургію у храмі св. Анни, що у Львові на вул. Городоцькій. Літургію співав хлопчачий хор «Дударик». У своїй проповіді Владика Ігор повчив присутніх про спосіб почитання свята Зачаття, про непорочність Пресвятої Богородиці, а також згадав про лефевристів, які ширять свої ідеї на теренах Львівської Архiepіпархії.

Наступного дня, у суботу, Кир Ігор відслужив вечірню в Соборі св. Юрія.

У неділю, 24 грудня, Архiepіскоп Ігор служив Божественну Літургію у Соборі св. Юрія, а ввечері у церкві св. Климентія у співслужінні багатьох священиків відслужив священичий Парастас за о. Мирослава Шиха, що упокоївся напередодні. Парастас співали семінаристи, були присутніми багато священиків та чимало вірних.

Наступного дня, у храмі св. Климентія Владика Ігор відслужив Чин похорону священика о. Мирослава Шиха. Похоронові передувала Божественна Літургія, котру відслужив Владика. Щоб попрощати співбрата у священстві, на похорон прибуло багато священиків. Владика Ігор у промові відзначив покійного отця, як доброго пастиря, якого Господь покликав до Себе, а також склав своє співчуття родині усопшого.

ПОСТАНОВИ Тридцять третьої сесії Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії Української Греко-Католицької Церкви

Київ, 15-16 грудня 2006 року Божого

- Визначити першу неділю після Різдва (Пам'ять святих і праведних Йосифа Обручника, Давида-царя і Якова, по плоті брата Господнього) Днем мігранта в Українській Греко-Католицькій Церкві.
- Доручити Преосвященному Владиці Діонісієві (Ляховичу) та Преосвященному Владиці Глібові (Лончині) опікуватись душпастирством мігрантів.
- Направити на повторне перше читання проект «Положення про обов'язки протопресвітера».
- Для ґрунтовного опрацювання проблеми харизматичного руху в Україні докладніше вивчити роздані матеріали й розглянути це питання на одній із наступних сесій Митрополичого Синоду.
- Заохочувати священиків і проповідників ширше висвітлювати перед вірними глибину й багатство нашої літургійної традиції.
- Тридцять четверту сесію Синоду Єпископів Києво-Галицького Верховного Архiepіскопства провести в лютому 2007 року Божого.

Ці постанови стають правомірними з 29 грудня 2006 року Божого.

Голова Синоду Єпископів
Києво-Галицької Митрополії
Української Греко-Католицької Церкви
+ ЛЮБОМИР

У Львові – новий благодійний фонд

його завдання, як стверджують організатори, – «християнська кериґма (проголошення) через слово благодаті та діло милосердя». Статут передбачає наступні форми діяльності: проведення конференцій, реколекцій, місій, скерованих на плекання духовної та національної свідомості людей; проповідь Євангелія через мас-медіа, аудіо-, відео- та кінопродукцію; видавнича діяльність, теле- та радіожурналістика, соціальна опіка та надання допомоги малозабезпеченим, інвалідам та іншим потребувачим особам; соціальна опіка над багатодітними священичими родинами, над священиками-пенсіонерами. Фонд відкритий для вірних інших конфесій і вже здобув перший досвід такої співпраці.

Серед засновників Фонду – священики Івано-Франківської єпархії УГКЦ Богдан Курилів та Петро Камінський. Останній каже: «Багатство, яке дає Церква, до певної міри закрито стіною – обряду, звичаю, політики, і це певним чином правильно, бо Церква повинна бути обережною. Але ми як служителі Церкви, знаючи, що Господь завжди з нами, не повинні боятися. Бо якщо не священики, якщо не духовність, то перспективи для наших дітей, нашої держави немає. Наш народ, на відміну від, скажімо, дисциплінованих німців, має іншу харизму – хариз-

му духовності і по-іншому законів не може підкорятися. Якщо не станемо духовними – ніколи не будемо й законослухняними. Фонд названо на честь Архангела Михаїла як символа боротьби зі Злом. Люди повинні, як колись Ангели, зробити цей свій вибір свідомо й добровільно».

На зустрічах, упереміж з палкими проповідями лунали музичні твори у виконанні львівських хорових колективів та о. Вітольда Левицького з м. Долини, професійного співака. Зі словом виступив також проф. Йосип Лось, завідувач кафедри факультету журналістики Львівського національного університету ім. Івана Франка. У презентації також брав участь о. Орест Фредина, протосинкел Львівської архієпархії у справах духовенства. Він, зокрема, наголосив: «Наша Церква робить наголос на катехизі. Проте, протягом радянського панування цей процес було зламано. Тепер воно відновлюється і такі позалітурґічні практики, на яких ділимося з іншими тим, як відкривається нам Господь, – доволі важливі. Будь-яка форма є важлива, однак сам лише такий спосіб не є абсолютним і достатнім. Я певен, що кожен час несе нові ритми, і Церкві слід використовувати їх у своїй праці».

RISU

Проведенням «Молитовних зібрань» протягом трьох вечорів поспіль, 22-24 грудня, у Концертному залі ім. Станіслава Людкевича Львівської філармонії презентував себе новостворений Благодійний фонд «Архангел Михаїл» Української Греко-Католицької Церкви. Засновниками його є священики та миряни УГКЦ. Головна мета фонду – «зробити духовне багатство Церкви більш доступним для людей», а основне

Архипастирські відвідини Сокаля

У день свята великомучениці Варвари, Преосвященний Владика Михаїл (Колтун) зі своїм архипастирським візитом прибув у серце Сокальської єпархії – древнє місто Сокаль. Владика Михаїл розпочав свою візитацію із Архипастирської Святої Літургії в Катедральному соборі Верховних апостолів Петра і Павла, під час якої він звернувся до присутніх у храмі з повчальним словом. У зверненні до вірних Владика, зокрема, наголосив на важливості підтримувати у нашому житті вогонь служіння і любові до Бога та ближнього, завжди залишатися відкритими

до Господа, Який є джерелом усього нашого добра. Під час Святої Літургії архієрей також підніс до священничої гідності дияконів Ігоря Тикара та Романа Білецького.

По закінченні Святої Літургії, Владика Михаїл поспішив до дітей, для яких благословив добродійну акцію меценатів, яка проходила під гаслом «Помічники Святого Миколая» і мала за мету віднайти кошти для проведення свята Миколая для неповносправних дітей, дітей-інвалідів та дітей-сиріт, тощо. Зустріч відбулася приміщенні "Карітасу". Атмосфера

свята була по-домашньому затишною та теплою. Діти, яких ми звикли називати неповносправними, насправді виявилися надзвичайно здібними та талановитими. Для своїх батьків та гостей вони підготували гарну святкову програму. Незважаючи на свої вади, діти співали, декламували вірші, танцювали та бавилися. На завершення свята всі вони отримали щедрі подарунки та архипастирське благословення Владика Михаїла.

о. Роман БІЛЕЦЬКИЙ

На Київщині спалено храм УГКЦ

Як повідомив Ігумен Київського Василянського монастиря УГКЦ о. Василь Тучапець, сьогодні вранці зловмисники підпалили греко-католицьку церкву в с. Нові Безрадичі Обухівського району Київської області. У цьому селі проживають греко-католики, саме вони і виступили ініціаторами та жертводавцями нового храму і звернулися до

Отців Василян з Києва із проханням заопікуватись новою громадою і відкрити тут дочірній монастир. І ось сьогодні, приблизно о 5.20 зранку, привезену з Коломиї дерев'яну церковцю підпалили. Отець Василь говорить, що вони прикро вражені і здивовані тим, що в державі, яка вважається християнською, у XXI сторіччі трапляються такі речі. Місцева спільнота не знеохочується з приводу того, що трапилося і на місці згорілого храму має намір знову будувати інший, але цього разу – мурований. «Це вже друге спалення церкви, перший раз було в Києві, тепер на околицях Києва, – прокоментував для Департаменту інформації УГКЦ

цю сумну звістку Блаженніший Любомир, Глава УГКЦ. – Не знаю хто це зробив, але в кожному разі це дуже прикрий момент. Бо це зробили або справді зловмисники, злодії, які хотіли там щось забрати і затерти свої сліди, або це зробили члени Церкви, яка вчить людей ненависті. Якщо так, то це дуже прикрий момент, особливо в такий час Різдва Христового, коли ми повинні відчувати радість та справжню любов один до одного. Мені ця вістка дуже болюча не тільки через матеріальні втрати, але також через усвідомлення того, що палії зробили великий гріх супроти любові ближнього».

Департамент інформації УГКЦ

коротко

ЄПАРХ СТРИЙСЬКИЙ
ПОБУВАВ У ПЕРЕМИШЛІ

Владика Юліян (Гбур) очолив делегацію Стрийської єпархії, яка 23-24 грудня 2006 року взяла участь в концертній церковній музиці, який цими днями проходив у Перемишлі. До складу делегації єпархії входив також хор Кафедрального храму Успіння Пресвятої Богородиці м. Стрий.

ПРОФЕСІЙНА ПРОЩА ДО ЗАРВАНИЦІ

24 грудня у Марійському духовному центрі, що у Зарваниці відбулася проща працівників Податкової служби України. Впродовж трьох років Центр мирянського апостоляту Тернопільсько-Зборівської єпархії УГКЦ проводить професійні прощі до Зарваниці...

ВЛАДИКА ВОЛОДИМИР ЮЩАК
ЗУСТРІВСЯ З БУРГОМІСТРОМ ЩЕЦІНКА

21 грудня, у Щецінку, відбулася зустріч владика Володимира Ющак з бургомістром цього міста Юрієм Гарде – Доугласом. Головною темою зустрічі було питання виділення земельної ділянки та будівництво греко-католицької церкви у Щецінку. У цей час греко-католики використовують костюль отців редemptористів.

ВИФЛЕЄМСЬКИЙ ВОГОНЬ МИРУ
ЗАСЯЯВ НА ГОВЕРЛІ

24 грудня 2006 року пластуни Львова разом з Вифлеємським Вогнем Миру піднялися на найвищу вершину України – гору Говерла. Захід приурочено до 20-річчя започаткування акції «Вифлеємський Вогонь Миру».

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ
ЗАВІТАВ ДО ДІТЕЙ «МОСТУ НАДІЇ»

У неділю, 24 грудня, в Провінційному домі сестер служебниць у Львові відбулось свято під назвою «Святий Миколай з Канади». Завітав Миколай до потребувачих дітей «Мосту Надії» в Україні, якими опікуються Сестри Служебниць Непорочної Діви Марії.

ВІДБУЛОСЬ ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ
З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОГО СЛУЖІННЯ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ РАДИ ЦЕРКОВ І РЕЛІГІЙНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ

Зустріч, що пройшла у четвер, 21 грудня, була присвячена темі «Досвід соціального служіння Церков та релігійних організацій України». До зустрічі були залучені експерти від Міжнародної організації з міграції в Україні.

ПРЕДСТАВНИКИ УГКЦ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ СЛУХАННЯХ

20 грудня в залі пленарних засідань Верховної Ради України проходили парламентські слухання про становище молоді в Україні.

УГКЦ на цій зустрічі представляли священник Ростислав Пендюк, секретар Патріаршого Собору УГКЦ та священник Андрій Нагірняк, референт Бюро УГКЦ для зв'язків з державою. Під час слухань з доповідями виступили Міністр у справах сім'ї, молоді та спорту Віктор Корж, а також Голова комітету ВРУ з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Микола Томенко, ряд інших посадовців та представники всеукраїнських молодіжних і громадських організацій.

“ДБАЙТЕ ПРО В'ЯЗНІВ, НЕМОВ БИ
ВИ САМІ БУЛИ УВ'ЯЗНЕНІ...”

Дари Святого Миколая одержали утримувані під вартою у Слідчому ізоляторі № 13 м. Києва жінки та неповнолітні. Відвідини зініціював митрофорний протопресвітер о. Ігор Онишкевич – настоятель храму Миколая Чудотворця на Аскольдовій могилі та директор Карітас-Київ.

ВІДБУЛИСЯ РЕКОЛЕКЦІЇ
ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ КОМІСІЙ УГКЦ

20 грудня 2006 р. у Глинянах, Золочівського району на Львівщині (Львівська архієпархія), Преосвященний Владика Гліб (Лончина) провів реколекції для членів Митрополичої Комісії для справ сім'ї УГКЦ, голів і представників Комісій Львівської Архієпархії, Стрийської, Бучацької, Івано-Франківської, Коломийсько-Чернівецької Єпархій, Одесько-Кримського Екзархату та науковців Інституту Родина і подружнього життя (УКУ).

ПЕРЕВІРКА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО
ПРОЦЕСУ СЕМІНАРІЙ УГКЦ НА УКРАЇНІ

Згідно норм Канонічного Права Східних Церков, постанови Ради Ректорів Комісії Богословської освіти УГКЦ та Благословення Блаженішого Любомира (Гузара), Глави УГКЦ, з 2007 року Божого запроваджується перевірка навчально-виховного процесу семінарій УГКЦ на Україні.

ДЕРЖСЕКРЕТАР ВАТИКАНУ ЗБИРАЄТЬСЯ РЕФОРМУВАТИ РИМСЬКУ КУРІЮ

Новий держсекретар Ватикану збирається реформувати Римську курію: кардинал Тарчізіо Бертоне (Tarcisio Bertone), який змінив на ключовій ватиканській посаді держсекретаря (глави уряду) кардинала Анджело Содано, заявив, що міркує над реформою курії – уряду папської держави. Про це повідомляє агентство Ansa. «Зовсім логічно, що по закінченні двох десятиліть варто проаналізувати організацію міністерств та відомств і задуматися над тим, як зробити існуючі структури більш функціональними, які б відповідали завданням Церкви. А після цього вирішити, чи всіх їх доцільно зберігати», – цитує слова кардинала агентство. Як передає агентство, кардинал Бертоне має намір зробити урядові структури менш громіздкими.

УСЕ БІЛЬШЕ МУСУЛЬМАН ЦІКАВЛЯТЬСЯ ХРИСТІАНСЬКИМИ САЙТАМИ

Незважаючи на спроби ісламських держав закрити для мусульман доступ до християнських веб-сайтів, за підрахунками Групи стратегічних ресурсів (Strategic Resource Group, SRG), християнські сайти мають у середньому 9 мільйонів відвідувань щомісяця з комп'ютерів, що знаходяться на Близькому Сході. Одна християнська організація, що має чат-кімнати для користувачів, які спілкуються арабською мовою, повідомляє, що приблизно 42 тисячі людей відвідує її чати щодня.

Щомісяця близько 2000 екземплярів Біблії арабською мовою завантажуються з інтернету. За оцінками іншої організації, приблизно 20 чоловік щомісяця віддають своє серце Христу завдяки тій інформації про християнську віру, яку вони отримали через інтернет.

Деякі ісламські держави намагаються заблокувати доступ до християнських сайтів, але інтернет фактично не знає меж. Понад половину населення Близького Сходу – люди віком до 25 років. Інтернет з'єднує їх з багатьма християнами через поштові розсилання, сайти й чати. Християнські організації зараз активно освоюють інтернет, бачачи в ньому засіб для створення онлайн-товариств, у яких люди зможуть відкрито й безпечно обговорювати питання віри. На Близькому Сході інтернет є важливим напрямком у поширенні Євангелії арабською, фарсі та іншими місцевими мовами.

ПРОТЕСТАНТСЬКИЙ ПАСТОР ПОДАВ У СУД НА ПЕНТАГОН

Капелан Гордон Клінгеншмітт, який пішов з військової служби після того, як йому заборонили згадувати Христа на загальних релігійних церемоніях, подав позов проти Пентагона. Відставний флотський священник стверджує, що подібна заборона порушує його цивільні права, гарантовані першим виправленням до конституції США.

Клінгеншмітт вважає, що керівництво збройних сил насаджує «світську релігію» і утискає його право на свобідне віросповідання. Тим часом, представників Євангелістської церкви обвинувачують у прозелітизмі – агресивній пропаганді своїх догматів і навернення військовослужбовців інших віросповідань в євангелістську конфесію, передає Кредо.

Правову допомогу Клінгеншмітту здійснить юридична фірма, котра у свій час уже подавала позов проти міністерства оборони США з вимогою скасувати уведені наказом Пентагона обов'язкове носіння мусульманських головних уборів для американських військовослужбовців, дислокованих у Саудівській Аравії.

КОМАНДАНТЕ БАЖАЄ ПОМЕРТИ КАТОЛИКОМ

Двоє бразильських священників стверджують, що Фідель Кастро хотів умерти у них на руках. Кубинський лідер нібито попросив двох бразильських богословів Фрея Бетто і Леонардо Боффа бути поруч із ним, коли він буде умирати. «Одного разу Фідель сказав нам: Бетто й Леонардо, я хочу, щоб ви обоє були зі мною у день моєї смерті. Якщо я знову знайду віру, то це відбудеться завдяки вам», – розповів о. Леонардо в інтерв'ю газеті «The Universe». Ф.Бетто відвідував Ф. Кастро, коли той перебував у клініці, і провів тригодинну бесіду із братом лідера Куби Раулем. За словами священника, протягом останніх років Ф. Кастро, який був вихований у католицькій вірі, але виявив себе переконаним атеїстом, став більш відкритим до релігії. Л.Бофф же відзначив, що кубинський лідер прочитав величезну кількість книг із богослов'я.

ЕКЗОРЦИСТ ПАДРЕ ҐАБРИЕЛЕ: ГІТЛЕР І СТАЛІН БУЛИ ОДЕРЖИМИ

Священик Ґабріеле Аморт, що виконує обов'язки екзорциста при Папі Римському Венедикті XVI, заявив, що Гітлер і Сталін перебували під владою диявола. «Звичайно, диявол існує, і він може заволодіти душею не тільки однієї окремої людини, але навіть групи людей або цілого народу. Я переконаний, що всі нацисти були одержими дияволом. Досить тільки згадати, що робив Гітлер і що робив Сталін. Майже напевно вони були одержими дияволом», – заявив о. Ґабріеле. Він вважає, що про це можна судити з їхньої поведінки й учинків, «з жахів, які вони творили, і з тих дивовижних речей, які коїлися за їхніми наказами». «Тому ми повинні захищати суспільство від демонів», – підкреслив священник.

Як пише британська газета «Дейлі мейл», згідно з недавно оприлюдненими таємними документами Ватикану, під час війни Папа Римський Пій XII намагався на відстані вигнати з Гітлера диявола. Однак, як відзначив о. Ґабріеле, який є президентом Міжнародної асоціації екзорцистів, рідко буває так, щоб молитва і спроба вигнати диявола спрацьовували на відстані. «Одна з основних вимог при вигнанні диявола – це перебувати в безпосередній близькості до одержимої людини, а також згода і бажання цієї людини, – продовжив він. – Тому вигнати диявола з людини, якої немає поруч і яка не виявляє ні готовності до цього, ні згоди, дуже важко».

Загибель Содому і Гомори

Гравюра Поля Гюстафа ДОРЕ (1832 - 1883) «Загибель Содом і Гомори».

У 1924 році археолог Вільям Олбрайт розкопав у місцевості Баб-ед-Дра біля південних берегів Мертвого моря древнє місто. Неподалік у місцевості Нумерія трохи пізніше знайшли залишки ще одного. Найцікавішим же виявився той факт, що обидва міста були зруйновані сильною пожежею, після якої мешканці так і не повернулись до них. Деякі вчені поспішили ототожнити Баб-ед-Дра із Содомом, а Нумерію – з Гоморою. Більшість же вважає, що ці розкопані міста – дійсно одні з міст околиці (Бт. 13, 12), але Содом і Гомору потрібно шукати під водами Мертвого моря. Так що пошуки Содому й Гоморипродовжуються: учені обстежують місцевість із повітря, поринають у солоні мертві води, адже бажання знайти Содом і Гомору надзвичайно велике – завдяки цікавій біблійній розповіді про знищення Богом цих міст сірчаним дощем і вогнем, через що вони стали символом кари за гріхи і розпусту.

На переломі III й II тисячоліть перед Різдом Христовим Авраам разом із Лотом прийшли в Палестину з Ура – міста в Месопотамії, якого вони були городянами. Авраам вирішив жити в наметах, а Лот повернувся до міського життя й оселився в Содомі. Тутешні городяни займалися переважно сільським господарством, хоча були серед них і ремісники, жерці, керівники. Долина до півдня від Мертвого моря була тоді значно вологіша, землі її були родючі, а міста – багаті.

Самі міста були невеликими за розмірами і надзвичайно щільно заселені. Проживало у них до двох-трьох тисяч людей. У таких містах усі знають усе про всіх, а найбільш голосні події чутні у всіх кінцях міста. Фортифікаціям палестинських міст могли б позаздрити багато середньовічних європейських міст, а про підземні канали-каналізації європейське середньовіччя – на відміну від бронзового віку в Палестині – взагалі не знало.

Міст у Палестині було багато; іноді відстань між сусідніми не перевищувала 15 км. Кожне місто було незалежним. Між містами проживали напівкочові родини-клани на зразок родини Авраама.

Царі міст і глави кланів постійно воювали між собою, вступали в союзи, грабували або захищалися. Залізних виробів ще не було; окрім короткого бронзового меча, не було і спеціальних знарядь убивства: сокира й лук з успіхом використовувалися і для інших господарських потреб. Умирати в цих грабницьких сутичках особливо ніхто не хотів, але, очевидно, без них життя було б емоційно сірим, нецікавим.

Про реальні масштаби таких сутичок яскраво свідчить описана в Біблії війна: чотири царі, серед яких – і цар далекого Еламу, розпочали боротьбу із п'ятьма царями міст долини Сиддим, у тому числі й із царями Содому і Гомори, перемогли їх, пограбували і взяли в полон мешканців. Оскільки серед полонених виявився і племінник Авраама Лот, то Авраам узяв 300 своїх

рабів і припинив це неподобство: повернув полонених та прогнав тих, що напали (Бт. 14). І це – доволі значна війна, яких було не так багато. Звичайною ж річчю були збройні напади декількох десятків людей. В Урі, звідки прийшов Авраам, і в Єгипті виникли деспотичні держави з тисячними арміями напівпрофесійних воїнів, тому тут могли відбуватися і дійсно кровопролитні бої. Але Палестина цього ще не знала: тут була строката мозаїка різних народів, незалежних міст і кланів, обміну, торгівлі і грабежів.

Та ж строкатість і плюралізм панували й у духовному житті. Якщо в Урі було одне місто, один цар і верховний жрець, один храм, одна релігія, то в Палестині в кожній родині, кожного народу могли бути свої боги, у кожній місцевості могли бути свої боги, які з успіхом переживали зміну племен. Святилищ було багато, і жодне не претендувало на центральну роль.

Центром міського життя в середньовічній Європі були ринкові площі, а в Палестині бронзового віку – міські ворота. Біля них під стіною були прибудовані кам'яні лави, і тут жителі зустрічалися, спілкувалися, сперечалися, укладали угоди. Монет ще не було – торгівля була або мінова, або грішми служило срібло на вагу: існувала вже стандартна міра ваги срібла – шекль. Саме біля міських воріт сидів Лот, коли в Содом прийшли ангели (Бт. 19, 1). Будинки в містах могли бути двоповерховими, будувалися вони із цегли. При вході в будинок відразу стояла ємність для обмивання ніг: ходили-бо або босоніж, або у відкритих сандаліях, так що обмивання ніг було життєво необхідним. Отак і гостинний Лот обмив ноги своїм гостям.

Що вирізняло жителів Содому й Гомори – то це їхня крайня розбещеність. Коли ангели прийшли у Содом і зупинилися в Лота, жителі міста не могли не бачити й не знати цього – у такому невеликому місті не сховаєш нічого. Содомляни зажадали в Лота видати їм тих, що прийшли: виведи, мовляв, їх до нас, ми спізнаємо їх (Бт. 19,5). Жахлива, незрозуміла межа розпусти, коли чоловіки на чоловіках роблять сором (Рм.1,27). Ця подія і спричинила знищення міста: ангели вивели Лота та його родичів з міста, і Господь пролив на долину й чотири міста у ній сірчаний та вогненний дощ...

Ця розповідь не дає спокою вченим, яким обов'язково потрібно чомусь або спростувати її, або підтвердити. Існують досить правдоподібні реконструкції того, що могло відбутися в тій катастрофі: місцевість на південь від Мертвого моря сейсмічно активна, а в надрах є поклади сірки, солей, бітуму, газу і нафти, а тому землетрус, тектонічні зрушення запросто могли спричинити викид горючої суміші сірки, газу і нафти. Так це було чи ні, але сьогодні ця безлюдна, позбавлена рослинності місцевість робить похмуру враження воістину проклятого місця: температура тут рідко опускається нижче 40 градусів, а постійні випари води огортають все загадковим серпанком. Солоність води в Мертвому морі така, що в ній не можуть жити ні рослини, ні риби.

Відомості про Мертве море й колишню родючу долину біля його південного берега подають і древні історики: римський Тацит, фінікійський Санхунйатон тощо. Араби й тепер називають Мертве море «Бахр Лут», тобто «море Лота». Місцеві напівдикі, неписьменні племена в XVIII столітті ще усно переказували історію, подібну до біблійної. Все свідчить про те, що Содом і Гомора повинні бути десь поруч, але віднайти їх поки що так і не вдається.

СВІТ РЕЛІГІЙ І ВІРУВАНЬ

УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА МП ВИСТУПИЛА ПРОТИ ВСТАНОВЛЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА І. МАЗЕПІ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

«Встановлення пам'ятника гетьманові Мазепі не буде сприяти об'єднанню української нації», – заявив прес-секретар Української Православної Церкви Московського Патріархату Василь Анісімов. Напередодні в Харківській області в селі Коломак відбулося закладення каменю під будівництво першого на Україні пам'ятника гетьманові Івану Мазепі. Сам пам'ятник планують відкрити 25 липня 2007 року – в день 320-річчя обрання Івана Мазепи гетьманом України. Тим часом вірники УПЦ МП поставилися до цієї звістки критично, адже відомо, що після переходу на сторону шведів Мазепа був підданий Православною Церквою анатемі.

«Мазепа – спірна фігура, дуже суперечлива особистість в історії, в люди до нього ставляться по-різному. Встановлення такого пам'ятника не відповідає духу «Універсалу», спрямованого на примирення», – сказав прес-секретар УПЦ. На думку Анісімова, для частини населення України Мазепа, підданий Православною Церквою анатемі, символізує політика, що порушив свою клятву і виступив на стороні іновірців. «Ця людина в останній момент зрадила єдність Православ'я і виступила на стороні іновірців, за що і була відлучена від Церкви», – нагадав прес-секретар УПЦ МП.

Тим часом українські опозиційні політики вже висловили готовність організувати акції протесту проти відкриття пам'ятника Мазепі. «Безумовно, ми організуємо свій мітинг, свій пікет, щоби заявити про позицію», – заявила лідер Прогресивної соціалістичної партії України Наталія Вітренко. «Всі пам'ятники Мазепі, Чорноволу і героям Крут потрібно звести в одне місце і відкрити там музей зрадників», – вважає лідерка ПСПУ.

ОСІНИВ СЕБЕ ХРЕСТОМ – СІДАЙ ЗА ГРАТИ!

Польський воротар шотландської футбольної команди «Селтік» Артур Боруц був звинувачений Королівським судом Шотландії за те, що перехрестився на стадіоні. Як повідомляє інтернет-портал «Life Site», А.Боруц, католик за віросповіданням, осінив себе хрестом під час гри «Селтіка» з командою «Глазго Рейнджерс» у лютому цього року. Жест футболіста викликав вибух невдоволення з боку вболівальників «Рейнджерс», які, за сформованою традицією, є протестантами. Наступного дня після матчу в поліцію було подано безліч позовів про порушення громадського порядку. Судовий розгляд у цій справі тривав цілих півроку. У підсумку днями Королівський суд Шотландії виніс футболістові попередження «за провокацію юрби за допомогою осінування себе хрестом». У свою чергу, Католицька Церква Шотландії виступила із протестом проти такого судового рішення.

АНГЕЛА МЕРКЕЛЬ: КОНСТИТУЦІЇ ЄВРОСОЮЗУ НЕОБХІДНІ ХРИСТІАНСЬКІ ЦІННОСТІ

Канцлер ФРН Ангела Меркель заявила, що в новій Конституції Євросоюзу повинне бути згадування про християнські коріння Європи. Напередодні вона зустрілася з Папою Римським Венедиктом XVI в його літній резиденції біля Риму. У ході бесіди була порушена тема волі віросповідання. «Я підкреслила, що в Конституції необхідне згадування про наші християнські цінності», – заявила А.Меркель після зустрічі із главою Ватикану.

Тим часом, на думку британської газети «Гардіан», будь-яка спроба переглянути текст Конституції Євросоюзу викличе протидію з боку секулярної Франції, Англії, а також таких протестантських країн, як Швеція і Данія. Однак А.Меркель, дочка протестантського священика, настроєна рішуче в питанні поновлення дискусії на тему нової Конституції ЄС, відзначає видання.

ІНСТРУКЦІЯ “ЯК “ЗАМОЧИТИ” НЕВІРНОГО”

В арабському сегменті інтернету з'явилася докладна інструкція з убивства «невірних», розроблена спеціально для мешканців Саудівської Аравії, котрі бажають прислужитися справі джихаду, пише газета «Yediot Ahronot». У документі міститься інформація для всіх бажаючих, як спланувати і здійснити убивство, а також уникнути за це покарання. Причому автори документа запевняють, що зробити це значно простіше, аніж здається.

Інструкція починається порадою помолитися перед виходом «на справу». Бажаючому убити «хрестоносця» (тобто християнина) пропонується зголити опісля бороду і позбутися будь-яких предметів, які могли б видати у ньому релігійну людину. На думку укладачів інструкції, це дасть можливість уникнути зайвої уваги з боку поліції.

Вистежувати жертву пропонується раннім ранком. При цьому рекомендується не з'являтися в тому самому місці занадто часто, аби не викликати підозр. З цією ж метою укладачі документа не радять нападати на колег-іноземців поблизу місця спільної праці.

Ще одне важливе зауваження інструкції стосується вибору зброї. Бажаючому вбити «невірного» радять для «виконання місії» заздалегідь заготовитися револьвером або пістолетом. Тим, хто хоче «прирізати невірному як худобину», рекомендується роздобути собі «добрий ніж».

Саме ж убивство укладачі документа радять знімати на відеокамеру або фотоапарат, аби розповсюджені потім зображення надихали на аналогічні дії інших людей.

Для того, аби поліція не змогла заарештувати «послідовника джихаду», інструкція жадає від нього задовго до нападу підготувати шляхи відходу.

На закінчення автори документа кажуть, що вбити людину «дуже просто» і що для цього не потрібно великої організації. «Двох або трьох чоловік цілком достатньо», – запевняють вони.

«Маауск» – культ естонських неоязичників.

Християнство в Європі усе більше розглядається лише як культурно-історична традиція. Естонія не є винятком із правил. На тлі загальної секуляризації і релігійної еклектичності естонського суспільства виділяється феномен «реконструкції» місцевого язичництва. За переписом 2000 року, в країні нараховано 1058 осіб, чия релігійна приналежність була зафіксована як «Естонська традиційна релігія». Самі ж неоязичники стверджують, що далеко не всім прихильникам ЕТР вдалося записатися правильно.

Естонці не самотні у своєму бажанні «відродити дохристиянські культури». Схожі релігійні течії в ХХ столітті з'явилися чи не у всіх європейських країнах (причому зазвичай у зв'язі з крайнім націоналізмом). Насправді ж практично усюди відроджувати нема що: європейські язичницькі традиції є надто маловідомими. Можна лише видумати ці культури заново, використовуючи збережені уривки відомостей та доповнюючи їх більш-менш вірогідними домислами, і старанно переконувати себе й інших у давності та автентичності цих підробок.

Організацією, яка згуртувала навколо себе естонських неоязичників, кілька років тому стала «Маавалла кода». У її склад входять чотири організації: громади Півночі й Півдня Естонії, острова Сааремаа та міста Тарту. Управа організації складається із трьох чоловік, яких обирають общинники.

У сучасному естонському язичництві існують дві течії. Одна з них практикує поклоніння богу Таара (про те, що ести поклонялися божеству з таким ім'ям, відомо за згадкою в одній із середньовічних хронік, але й тільки). Перше об'єднання послідовників Таара з'явилося у 1930 році і називалося «Хііс» – «Священний гай». Календар прихильників Таара починався з 1918 року – року проголошення незалежності Естонії. У 1980-х роках в Естонії були спроби реконструювати ритуали поклоніння Таара, однак популярності вони не здобули: перші шанувальники Таара частково реконструювали його культ на основі більш престижної німецької, а не естонської народної культури, а теперішнім неоязичникам це видається недостатньо патріотичним.

Більш популярним напрямком в естонському неоязичництві є «Маауск» – «Віра нашої Землі». Цей термін почав публічно вживатися в Естонії десь за 30-35 років тому. Прихильники «Маауска» налягають більше на поклоніння нижчим божествам (на кшталт російських «водяників» і «лісовиків»): їхній культ, на відміну від культу «справжніх» богів, добре зберігся майже повсюдно.

Щороку неоязичники випускають календар, де дні місяця передаються за допомогою північноєвропейських рунів з додаванням древніх естонських графічних знаків, – видно, це мало б засвідчувати древню естонську писемність, якої ніколи не було. Літочислення починається з дати 10219 років тому – моменту «Народження естонської Землі», коли, за вченням «Маауска», розколовся

льодовик і нібито сформувалася сучасна територія Естонії. Основними місцями поклоніння неоязичників є священні гаї, жертвовні камені, святі джерела й дерева.

Стосунки неоязичників із державою є не завжди безхмарними. «Маавалла кода» критикує владу через забудову забудову «святинних місць», виступає проти християнського освітнього компонента в системі середньої освіти республіки тощо.

Про перспективи поширення неоязичництва в республіці побічно можуть свідчити результати широкого соціологічного дослідження 2002 року, коли 11 % громадян країни потрактували «традиційну віру» найближчою до своїх переконань.

Чи увійдуть заможні люди до Царства небесного?»

(інтерв'ю з владикою Богданом (Дзюрахом), Єпископом-помічником Києво-Вишгородським)

До Царства Небесного покликані всі люди. Заможні не є винятком. Загрозою для людини є не саме багатство, але покладання виключно у багатстві своєї надії, переконання, що від матеріального статку залежить щастя людини. В той же час Христос виразно зазначає, що «не від надміру того, хто що має, залежить життя людини» і при цьому перестерігає своїх учнів: «Глядіть і бережіться всякої зажерливості». Отож, зло для людини криється не у самому багатстві, а у спотвореному ставленні до нього, у невластивому використанні матеріальних благ. Історія Церкви знає імена багатьох святих, яким багатство не перешкодило, а навпаки – допомогло досягнути святості.

- А як же біблійні слова про те, що легше верблюдові пройти кризу вушко голки, ніж багатому увійти у Царство Боже?

- Справді, коли йдеться про багатіїв, часто наводять вище згадані слова Христа, які спонукають до застанови: невже багата людина позбавлена шансу спастися? Про це не йдеться. Христових слів не можна відривати від контексту, в якому вони були сказані. Отож, коли заможний юнак запитав у Христа, як потрапити в Царство Небесне, той відповів: «Якщо хочеш бути досконалим, йди, продай, що маєш, роздай убогим і будеш мати скарб на небі; потім приходи і йди за Мною». Ось тут і криється тайна Христових слів: Христос закликає людину до того, щоб «бути досконалою». Натомість людина часто будує свою велич на статках, а не на чеснотах. Багатство юнака, згідно з Божим планом, мало допомогти йому досягнути справжню повноту буття через діла милосердя. Однак юнак не зміг відірватися від свого маєтку. Коли настав момент вибору, виявилось, що вже не він посідав багатство, але багатство посідало його. Саме у цьому випадку спасіння людини виявляється під загрозою: коли багатство заволодіє людським серцем, зробить його нечулим на Божий голос і байдужим до крику знедолених... Втім, з Божою поміччю навіть найбільший грошолоб може повернутися і досягнути спасіння, бо «те, що неможливе людям, можливе Богові».

- Апостол Павло казав, що «я говорю з євреями як єврей, а з римлянами – як римлянин...». В чому особливість місії Церкви в середовищі заможних людей? Якою мовою вона говорить з ними?

- Місія Церкви в будь-якому середовищі є однією: проповідувати євангельське вчення, яке однаковою мірою стосується як бідних, так і багатих. До всіх Церква скеровує заклик до покаяння, щоб приготувати серця людей на прихід Царства Божого. Втім, з огляду на специфічні небезпеки, які несє із собою багатство, Церква дає багачам особливі вказівки та перестороги. Гарно про це висловився той самий св. Павло в Посланні до свого учня Тимотея: «Багатим у цьому світі

накажи, щоб не неслися думками вгору та не надіялися на нетривке багатство, лише – на Бога, який щедро дає нам усього для вжитку; щоб добро чинили, багатіли добрими ділами, були щедрі, ділилися радо і тим робом збирали собі скарб – добру підвалину на майбутнє, щоб досягнули життя правдиве». Можна б сказати, що в цих словах представлена програма життя християнського бізнесмена. Однак у нашій українській дійсності, як мені здається, ця мова виглядає для багатьох надто «жорстокою» і мало хто її слухає (пор.: Ів. 6, 60). Все ж Церква і надалі проповідуватиме це вчення, бо «Церква не може мовчати, коли йдеться про захист гідності людини й загальне добро», як про це пригадував усім нам блаженної пам'яті Іван Павло II під час свого візиту в Україну 2001 року.

- Церква вчить, що Господь посилає для вдосконалення людини різноманітні випробування. Чи можна вважати багатство таким випробуванням?

- Мені подобається такий вислів: «Боже, не дай мені такого убожества, щоб я був змушений красти, і такого багатства, щоб я загордився». Думаю, що багатство є випробуванням, інколи навіть важчим, ніж убожество, тому що руйнує людську душу дуже підступно. Коли людина перебуває у злиднях, вона звертається за поміччю до Бога. А багата людина починає почуватися самодостатньою і забуває про свій зв'язок з Господом. Є євангельська розповідь про Закхея-митаря, нашою мовою можна б сказати – податківця або митника. В нього було достатньо грошей і його соціальний статус був досить високим – в Євангелії сказано, що він був «головою над митарями». Водночас зауважується, що він «був малого зросту». Це можна розуміти і у символічному сенсі: людина заможна і високого статусу водночас «не доростає» до справжньої міри людяності, не досягає справжню людську велич. І, мабуть, він це внутрішньо відчував, тому й шукав зустрічі з Христом. Наслідком цієї зустрічі була внутрішня переміна Закхея та його готовність «роздати половину маєтку убогим, а тим, кого скривдив, віддати вчетверо». У світлі Христової науки Закхея «виріс», критично оцінив методи, якими заробляв гроші, та зрозумів, що існує інший шлях до щастя, ніж накопичення багатства, а саме – чесність, солідарність з потребуєчими, вразливість на іншу людину і її потреби. Коли людина розуміє, що смак життя – не в грошах, а в тому, щоб творити добро, вона дійсно стає великою.

- А як відчути різницю між бажанням заробити гроші на життя та грошолобством?

- Існує таке прислів'я: «Людина їсть для того, щоб жити, а не живе для того, щоб їсти». Подібне можна сказати і про гроші: вони потрібні для підтримання життя, але вони не можуть перетворитися на суть і ціль людського життя. На жаль, часто людина ставить собі за мету збагачення за всяку ціну. Плодом такої постави стає корумпованість, яка нині роз'їдає наше суспільство, хижацьке ставлення до природних надр, визиск, а навіть вбивство однієї людини іншою. Межа між чесним і відповідальним здобуттям серед-

ників для життя та грошолобством є дуже делікатною і треба мати справді здорове сумління і чуйність серця, щоб її ніколи не переходити та не дозволити грошам заволодіти нашими бажаннями і устремліннями. Кожен мусить відчувати, коли він ще керує грошима, а коли вже гроші починають ним керувати. Непоміркована гонитва за багатством є причиною суспільної несправед-

- «Техніка» керування людьми є нейтральною. Вона базується на загальних законах людської психіки. Вона стає доброю чи поганою залежно від того, для якої цілі її уживається. Якщо ціль здорова, чесна, шаноблива, ці так звані «техніки» служать людям – і керівникові, і підлеглому, сприяючи налагодженню в колективі атмосфери взаємної пошани і довіри.

ливості й численних родинних та особистих трагедій. Натомість християнська чеснота поміркованості, яка пригадує, що людині для щастя не потрібно багато, може захоронити перед попаданням у грошолобство. Варто прислухатися до повчання, яке дає св. Павло: «Великий зиск – побожність, вона бо дає вдовілля. Ми бо не принесли на світ нічого, та й винести нічого не можемо. А маючи поживу та одягу, цим будемо вдоволені. А ті, що хочуть багатіти, впадають у спокусу та в тенета, і в безліч бажань безглузких та шкідливих, що штовхають людей у прірву та погибель. Бо корінь усього лиха – грошолобство, до якого деякі вдавись, від віри відбилися і прошили себе численними болями».

- Бізнес, як і пастирська діяльність, передбачає певне управління людьми. Зараз багато структур вчать людей прийомів маніпулювання. Як відрізнити прості технічні прийоми, які можуть стати у нагоді будь-якому керівнику, від маніпулювання, яке збиває людину з шляху істинного?

Якщо ж цілком є понизити, використати, скривдити людину, вони стають морально недопустимими. В цьому контексті надзвичайної ваги набирає моральний стан людини, яка послуговується цими «техніками». Ножем можна покроїти хліб, але можна і вбити людину. Так само щодо згаданих «технік»: чесний і порядний керівник ніколи не дозволить собі використовувати добробок психологічних чи інших наук про людину з тією метою, щоб ввести співробітників та підлеглих в оману, чинити тиск на них, використати чи обдурити їх.

- Перед ким і за що відповідає бізнесмен?

- Хтось сказав, що всі ми відповідальні перед усіма. В першу чергу, у вертикальному вимірі свого буття, кожна людина відповідальна перед Богом за себе і за своє оточення. Для кожного настане в житті момент, коли Господь звернеться до нього зі словами: «Дай звіт про своє управління, бо ти не можеш більше рядити» (Лк. 16, 2). Цієї відповідальності ніхто не уникне і усвідомлення цього факту повинно

спонукати до сумлінності і чесності в щоденній діяльності. Не меншою є відповідальність людини і у горизонтальному вимірі. При цьому, чим вища посада людини, тим більше коло людей, перед якими і за яких вона відповідає. Тут можна пригадати життєве кредо нашого славного поета Івана Франка: «Кожен думай, що на тобі мільйонів стан стоїть, що за долю мільйонів мусиш дати ти одвіт». Нікому з нас – чи наша відповідальність велика чи мала, – не може бути байдужою доля людей, серед яких живемо і працюємо, незалежно від того, чи це – посадовець, чи директор великого заводу, чи голова сільради, чи батько родини – кожний мусить думати не тільки про себе і свою користь та вигоду, але про добро усіх собі повірених людей.

– Що заважає бізнесмену увійти до храму ?

– Мабуть, найкраще було б спитатися про це самих бізнесменів. Але якщо вже ставите це питання мені, то мені здається, що причин тут може бути кілька. Перш за все згадана вже раніше свідомість власної самодостатності, переконання, що «мені Бога не потрібно», або ж гордовито-зухвале: «А що мені Церква може дати?» Мабуть, не треба переконувати, наскільки такий підхід є примітивним і поверховим, що, тим не менше, не перешкоджає йому бути досить поширеним у так званих «багатих» прошарках суспільства. Друга можлива причина це – страх перед вимогами, які може поставити Бог при особистій зустрічі у храмі, бажання не допустити до голосу власну совість. Людині здається, що коли вона наблизиться до Бога, то Бог її чогось позбавить, в той час як насправді Бог людину не позбавляє нічого істинно доброго і цінного, а лише прагне визволити її від усього того, що загрожує її свободі та справжньому щастю.

Нарешті, трапляється, що коли до храму увійде якийсь високий посадовець чи бізнесмен, то цим викликає певний нездоровий ажіотаж серед частини присутніх. Тут проявляється стереотипне незрозуміння зі сторони оточення, що кожна людина – багата чи бідна – однаково потребує Божої помочі і Божого милосердя. Можливо цей стереотип сягає коренями в наше ще не таке далеке радянське майбутнє, коли люди з певним соціальним статусом були позбавлені можливості відвідувати Божий храм. В такому випадку це був би один з негативних спадків минулої епохи, які нам слід ще подолати.

– На що може розраховувати бізнесмен, котрий, наприклад, допомагає відбудувати храм?

– Залежно від того, що він очікує. Якщо він очікує людської слави, він її отримає. І більше нічого... Якщо ж він шукає Божої слави, він отримає Божу нагороду. Зрештою, коли людина щиро чинить добро, то не

розмірковує над власною вигодою. Бажання творити добро повинно впливати з любові, яка, у свою чергу, очищає людські наміри і мотиви. А нагорода за добро – у ньому самому. Простий приклад – материнство. Коли мати робить добро своїм дітям, вона можливо й замислюється над тим, що у старості діти їй допомагатимуть. Однак головним мотивом материнської поведінки не є якийсь меркантильний розрахунок, але чиста любов до дитини. В можливості любити вже криється велика нагорода і велике щастя. Хтось гарно зауважив, що людське життя не є майном, яке треба охороняти, а дар, яким треба ділитись. Втім, якщо Господь обіцяв, що не залишить без нагороди навіть кухлика води, поданого Його учням, то можемо не сумніватися, що щедро винагородить кожного свого жертводавця ще тут на землі і колись у вічності. Мабуть не випадково серед людей бізнесу за кордоном дуже поширене меценатство та інші види благодійної діяльності. Натомість у нас цей рух ще не є так поширений, як цього потребують закони милосердя і справедливості. Це зайвий раз показує, що багатьом нашим бізнесменам в моральному плані ще потрібно дуже багато рости, хоч, на щастя, і в нас з'являється що раз більше чудових позитивних прикладів під цим оглядом.

– У суспільстві існує міф про Церкву як про несучасний консервативний інститут. Наслідком цього є те, що заможні молоді люди, більше тяжіють до нетрадиційних релігійних вчень і на якийсь час стають втраченими для спілкування во Христі. Якою є природа міфу про відсталість Церкви і що робить Церква задля розвінчання цього міфу?

– З одного боку правдою є те, що Церква постійно повинна реформуватися, шукаючи нових шляхів і нових способів більш успішного проповідання Божих правд. З другого боку, однак, не можна забувати, що Божя правда у своїй суті є незмінною, і тому Церква зраджувала б свою власну місію, якби – на догоду світській моді – відступала від духа Євангелія і від повноти Христового вчення, даного людям раз назавжди. Звичайно, на перший погляд молодій людині може видатися, що Церква є далекою від потреб сучасної людини, нездатною звертатися до молоді зрозумілою їй мовою та давати відповіді на палючі проблеми сьогодення. Часом – нікуди правди діти – лінійні душпастирі можуть викликати у вірних таке враження своїм небажанням ревніше трудитися над донесенням євангельської благовісті більш сприйнятими для сучасних слухачів методами. Тим не менше наважусь ствердити, що Церква являється дуже прогресивною організацією, оскільки починається до прогресу людства через об'єднання його членів. Не слід забувати, що перші університети, визначні наукові досягнення, чудові твори мистецтва, архітектури, живопису, музики тощо європейська цивілізація завдячує саме християнству. Так само й сьогодні Церква стоїть на сторожі правди про людину, захищаючи її перед новими загрозами,

які ширяться в сучасному світі. А міфи та упередження найчастіше походять від незнання і від браку безпосереднього спілкування з представниками Церкви.

– Чимало людей, в тому числі прихожан, вважають бізнес нечесною справою і неприязно ставляться до підприємців. Чим, на вашу думку, спричинене це неприйняття?

– Слід визнати, наша українська дійсність не рідко дає таким поглядам дуже поживний ґрунт... Тому, якщо серед наших громадян постав переважно негативний образ бізнесу і людей, пов'язаних із ним, то, значить, були (і на жаль надалі залишаються) для цього свої підстави. Але є ще й інший бік медалі: як на мене, ЗМІ замало висвітлюють позитивні приклади з діяльності бізнесменів. Ми живемо в епоху гласності і негідні вчинки представників бізнес-кіл дуже швидко стають надбанням широкої громадськості, натомість добрі справи, яких теж не бракує, як правило,

залишаються «поза кадром». Це покладає особливу відповідальність на ЗМІ. Кожна інформація формує свого адресата. Думаю, якщо наші мас-медіа будуть більше писати про чесних віруючих бізнесменів, які підтримують різноманітні благодійні акції, щедро діляться своїми прибутками із убогими, потребуючими і знедоленими, це неприйняття і неприязне ставлення до бізнесменів та підприємців зникне сам по собі.

– Сьогодні панує культура гіперспоживання. Як повернути людей від постійних міркувань над своїми споживацькими потребами до більш високих помислів?

– Чи не найбільш дієвим способом є вказування на приклади високошляхетних людей, які не піддаються загальній гонитві за розвагами і приємностями цього світу, але живуть вищими ідеалами і цілями. На жаль, ми вийшли з епохи тоталітарного режиму не приготованими до зустрічі з не менш загрозливим споживацьким стилем життя, який на даний час швидко шириться серед нашого народу, особливо – серед молоді. Часом здається, що давньоримське «Panem et Circenses – „Хліба і видовищ!» слід нині замінити висловом «Кіно і тістечок!». В кожному разі, інколи лише якісь природні катаклізми, соціальні потрясіння чи особисті нещастя можуть усвідомити людині марноту і скороминущість земних благ... Бог часом допускає на людину і навіть на цілі суспільства якісь страждання, щоб спонукати їх до перегляду власної шкали цінностей і повернення до вічних Божих правд.

– Перелік легальних професій за світським законом і за церковним, здається, не завжди співпадає. Чи може людина, залишаючись у Церкві, наприклад, рекламувати горілку?

– Чесно кажучи, мені особисто важко собі уявити практикуючого християнина, який буде займатися пропагандою алкогольних напоїв, та ще й у нашій країні, де алкоголізм давно вже став загальнонаціональною проблемою. Окрім того, загальновідомо, що в рекламі, на загал не обходиться без технік маніпуляції людською психікою та людським сприйняттям. Хоч кожен виробник має право подавати інформацію про свій товар і переконувати до його купівлі, повинен робити це виключно чесними методами і стосовно справді корисного для людини товару. При цьому слід вистерігатися, щоб не втягувати людину в нестримну гонку «купівлі-продажу», яка деградує людину до рівня машини до заробляння і видавання грошей. Ніколи не можна забувати

вічної євангельської правди: «Не хлібом єдиним живе людина...».

– Чимало бізнесменів є азартними людьми. Напевне, це зумовлено специфікою їхньої діяльності, адже для бізнесу є властивим дух змагання. Чи сумісними є, на вашу думку, азарт і духовне життя?

– Азартні ігри мають у своїй основі грошолобство, зваблюючи людей принадою швидкого та легкого збагачення. Прагнення мати «все і відразу» не навчає людину працьовитості, витривалості, відповідальності, бережливості та самовідреченню. Навпаки, наражає її на небезпеку марнотратства, лінивства, безвідповідальності, авантюриництва. Такі схильності важко поєднати з духовним життям. Справді духовна людина, маючи певні заощадження, не видаватиме їх на пошуки надмірних і дорогих емоцій в азартних іграх, але знайде для них інше, набагато корисніше застосування. Пригадується мені чудовий французький вислів: «Aimer c'est partager» – «Любити це – ділитися». Подібно навчав і Іван Христитель, коли закликав Своїх слухачів: «Хто має дві одежі, нехай дасть тому, що не має. А хто має харч, нехай так само зробить» (Лк. 3, 11). Ось постава духовної людини. Вона вміє учинити зі свого багатства засіб любові і служіння ближньому, знаходячи у цьому справжню радість і тривале щастя.

Розмовляли
Дмитро КРАПИВЕНКО,
Наталія ГУЗЕНКО

Так народжується секта

*«Блаженні миротворці,
бо вони силами
Божими назвуться»
Мт. 5, 6*

На жаль, занадто часто люди замість того, щоби ділитися один з одним своєю радістю, надією, новим життям у Христі, заражають один одного своїми страхами і надуманими проблемами.

Сьогоднішня полеміка знову ставить найважливішу проблему церковного життя – люди не можуть зрозуміти, що вважати «голосом Церкви». Але, як це не дивно, саме ті люди, що вважають себе ревнителами церковної традиції, вважають можливим зневажити цією канонічною та невід'ємною частиною церковної традиції, яка полягає в тому, що треба завжди слухати Церкву і її Вчительський Уряд, а не думки окремих священників, – навіть якщо вони здаються комусь ледь не святими.

Що треба зробити, щоби поборотися комплекс меншовартості, який, як видається, вже закарбувався на генетичному рівні, щоб не ставити його «во главу угла» духовного життя, не хизуватися ним? Питання, звичайно, риторичне. Люди знайшли і продовжують шукати ефективні ліки на різні хвороби, але, на жаль, немає ліків від глупоти.

Традицією Церкви, якщо вже так комусь хочеться її ревно оберігати, є не те, що було п'ятдесят чи сто

Церква є Церква розкаяних... вся вона є Церква погибаючих». Ми у Церкві такі, які ми є. І виходить, що Церква «хворіє» нами.

Теперішні часи нічим не гірші від тих, що були в історії Церкви. Сьогоднішні «ревні» подібні до так званої атикризової коаліції, яка сама видивляється і створює кризу, оскільки в каламутній воді легше робити свої справи. Кризи в сьогоденній Церкві немає; є лише «криза» невідповідності між уявою і реальністю, а проблеми росту та становлення швидко не вирішуються: післякатакомбній Церкві – всього лише 16 років. Це – важкий юний вік дозрівання і входження в самостійне життя (мається на увазі час виходу нашої Церкви з підпілля, а не її тисячолітня історія в Україні). Той, хто нічого не робить, не робить і помилок, але, на жаль, ми ще не навчилися жити в «нормальних» умовах, коли немає зовнішнього переслідування, і тому комусь для «нормального» життя бракує саме цього. Існує брак досвіду і є не до кінця впорядковане організаційно наше церковне життя. В нашому житті ще багато негараздів і недоречностей. Якщо рани на Тілі Христа кривавлять, то це – провина всіх нас.

Є сенс нагадати про те, що не було в історії Церкви століття, яке саме себе вважало би «золотим», і тому не потрібно ідеалізувати минуле. Не знайти в історії християнства безпроблемного століття. І, разом з тим, ми не навчилися грішити якимось по-новому: «Бігли ви добре. Хто заборонив вам користися

єпископів: «Приводом до суперечок в нас є Трійця, а істинною причиною – неймовірна ворожнеча».

Тогочасна ситуація наводила жах і на св. Василія Великого: «А Церкви майже в такому положенні, як і моє тіло: не видно ніякої доброї надії: справи безперестанно хиляться до гіршого... Дуже сумно мені, що святооцівські правила вже не діють і всяка строгість з церков вигнана».

«Християни гублять приналежне до Христа більше, ніж вороги... По імені ми брати, а по ділах – вороги; називаємося членами одного тіла, а чужі один одному як звірі... До Причастя приступають не з трепетом, але з давкою, вдаряючи інших, палаючи гнівом, кричачи, злословлячи, штовхаючи ближніх, повні сум'яття. Багато хто виходять із храму відразу після свого причастя – не чекаючи, поки причастяться всі», – виливає свій біль св. Іван Золотоустий.

Север Антіохійський в VI ст. так свідчить про «благочестя» свого часу: «Є дні поминання, на які всі повинні були б прийти, але, по правді сказати, ми не бачимо жодного вірного. Тільки одні ми присутні на богослужінні і повинні одночасно підносити молитви та відповідати на них».

Говорячи про свій час, Дмитрій Ростовський свідчить, що не тільки вірні, але і «дружини священників та їх діти ніколи не причащаються... сини приходять ставитися на місця отців своїх і багато з них не пам'ятає, коли причащалися».

І так можна знайти ще багато чого такого, переходячи із століття в століття, що часом аж волосся дибки стає. І тоді стає зрозумілим, що наші часи не є найгірші. А якщо Церква зуміла пережити всі ці «жахи», то вона – справді Божа.

У світі існує безліч сект – як то кажуть, до кольору і до вибору. А як же народжується секта? Чи ми часом не можемо бути свідками народження чергової з них?

Людина, одержима «своєю ідеєю», завжди активніша за сотні людей. Якщо в умовах невагомості до величезної космічної станції підпливе людина, то лише дотиком своєї руки може переіменити напрямку руху багатотонної конструкції, – у той час, коли на землі і не помітили б її зусиль. Її маленька міць виявиться достатньою за умови, що жодна інша сила не буде прикладена до цієї ж станції. Ось так і в церковному житті: знаходиться купка крикливих агітаторів, які без кінця твердять те саме, а інші вважають ці їхні заяви чимось занадто маргінальним, не вартим уваги, і не реагують. Ще інші не хочуть давати зайвого приводу своїм опонентам, щоби ті зі ще більшим ентузіазмом писали і говорили те саме, що давно вже сотні разів переспіване, аби не спрацював принцип: «Ета песня хороша, начинай спочатку». У підсумку маленька група виявляється ніби у невагомості: їй ніщо не протидіє, і вона з часом може бути здатною перевернути увесь церковний корабель.

Найчастіше сектою вважається група людей, які відірвалися від Церкви і прийняли власні доктринальні та організаційні (щодо ієрархічної структури, церковної

влади та обов'язків тощо) засади щодо неї. Члени секти, звичайно, переконані у слушності свого відділення чи розриву із Церквою і це є для них нібито єдиною можливістю збереження правди, яка, як їм видається, стала втрачена, і тому їхня постава (так часом вважають) в даному випадку є зовсім правильна. При цьому всіма силами відганяють навіть думку про помилковість своїх вчинків і ходу мислення.

Кожна секта зазвичай має свого харизматичного провідника чи провідників, свого «гуру», якому всеціло підпорядкована, і навіть одне лише звернення іншими уваги щодо його помилок викликає у них агресію. Члени секти цілковито йому послухні і він має необмежену свободу діяння та може робити все, що хоче, самовільно вносячи свої власні зміни в хід релігійного життя, творячи нові літургічні практики. Він є понад всім і понад усіма, хоч не завжди говорить всю правду про себе, про справжні свої цілі і наміри. Його «образ» (звернення уваги на його вчинки) сприймається його послідовниками як власна. Він діє, використовуючи надмірну емоційність людей – «колись було добре, а як тепер погано», – посилюючи розчарування публічними авторитетами та інституціями, які стоять за ними.

Секта є місцем використання людей, бо «впарює» своїм членам переконання, що тільки вона має правду, адже інакше для чого тоді відділятися від Церкви? І тільки вона дає відповідь на всі питання, що непокоять людину, подаючи новий релігійний досвід як найшвидшу і найлегшу можливість досягнення найвищих станів духовності та якнайскорішого спасіння, бо людина інстинктивно шукає святості, а високі вимоги аскетично-моральні притягують до себе.

Але для чого відправляти в пекло усіх інших, ставлячи себе в ряди «вибраних», себто найперших, які спасуться? Кожного разу, коли ми творимо Літургію, ми справді ставимо себе в ряди найперших і найбільших, але... грішників, а не праведників, очікуючи спасіння у Христі Ісусі (див. молитву перед Причастям: «Вірую Господи і ісповідаю...»).

Ще одна проблема – це пошук ворога, який навіть тепер чомусь «переслідує» правдиве церковне життя і тих, хто його практикує. А ним, звичайно, виявляється ієрар-

років тому, а те, що має авторитет старовини, те, що було на початку. Якщо після II Ватиканського Собору в латинському обряді сталися радикальні зміни стосовно Літургії та одягу священнослужителів (що, можливо, шокувало багатьох), то в нашому обряді таких радикальних змін не відбулося, а якщо щось і було, то воно пройшло для нас, в Україні, «непомітно».

Від хвороби лікуються не тим, що видивляються її ознаки, а тим, що приймають відповідні ліки. Кожна історична епоха породжує своїх лютерів, але родяться на світ і Франціски та відбуваються нові Тридентські собори. Церква завжди відчувала своє недостоїнство. Якби Церква на землі була Церквою святих, то вона не мала би цілі свого буття. Тому Церква є спільнотою не спасених, а тих, що спасаються. За висловом преподобного Єфрема Сирина, «вся

правді? ...Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного!» (Гал. 5, 7, 15), «Всі бо шукають свого, а не Христового Ісусового» (Фил. 2, 21).

А ось що пише Пастир Ерми у II столітті: «Лиходії, принаймні, отруту свою носять у посудинах, а ви свою отруту тримаєте в серці».

Св. Григорій Богослов картає: «Не хвалю безладдя і безладдя, що у нас. Тепер є небезпека, яку би найсвятіший чин не став у нас найбільш осміюваним... не трудившись, не готовившись до сану: ледь посіяний, як вже і виріс. Одного дня ставимо ми у святі і велімо бути мудрими тих, що нічому не вчилися і, крім одного «проізволена», нічого в собі не мають... Він думає, що, одержавши могутність, став мудрішим – так мало знає він себе; до того ж, влада позбавила його здатності думати!» (Слово 43). А ось що Григорій Богослов говорить до

хічна структура Церкви.

Правила аскетички вимагають: зверни розум свій до Бога і, крім Бога, не приймай у серце нічого. Один старець запитав демонів:

– Чого найбільше боїтеся ви у християн?

– Воістину ви маєте три великі речі, – відповіли вони. – Одну ви носите на шиї; інша – це Хрищення, яке ви одержуєте в храмі; і третя – це те, що ви їсте на Літургії.

– Але чого з цього ви боїтеся найбільше?

– Якби ви дбайливо зберігали те, що ви отримуєте у Причасті, – відповіли вони, – то жоден із нас не був би здатний заподіяти вам жодної шкоди.

Отож, шукай Христа у Пресвятій Євхаристії і живи Ним, гідно приймай Його і тримай у своєму серці, а не в колінах. Хто має в серці Христа, той не біснеться.

Перші християни вміли жити радісно серед гонінь, бо шукали Христа, а не вишукували підступ ворогів. Тому й свідчив Климент Олександрійський: «Для нас усе життя є святом. Ми визнаємо Бога існуючим всюди... Радість складає головну характеристичну рису Церкви» (Стромати 7,7 і 16). Чому ж тоді наше життя позбавлене цієї Христової радості і миру?

Кожен із нас зобов'язаний пізнати правду і не перекладати тягар відповідальності на іншого, – навіть якщо цим «іншим» є священник, кажучи, що це – його гріх і вибір, а не мій; я ж бо ходжу до церкви та молюся Богові, і яке це має значення, де – Бог є всюди. Без нашої співучасті – активної чи мовчазної – ніхто не зможе розхитати Церкву. І за це відповідальні ми всі без винятку.

Для християн важливим критерієм розпізнання секти є оголошена нею наука, яка хоч трохи є іншою, ніж та, що передається Ісусом Христом та Католицькою Церквою на чолі з Папою. Це також і підваження ієрархічного устрою Церкви, приховане чи відкрите протистояння Церкві, сіяння недовіри до її провідників і виставлення себе в кращому світлі, показ своїх надуманих принципів побожності та святості тощо.

P.S. У Володимира Соловйова в його «Повісті про антихриста», що вінчає останню його книгу, антихрист, який проголосив себе президентом земної кулі, у сподіванні купити прихильність християн звертається до них такими словами: **«Люб'язні брати! Знаю я, що між вами є такі, для яких найдорожчими у християнстві є його традиція, старі символи, старі пісні і молитви, старі богослужіння. І справді, що може бути дорожчим від цього? Знайте, що сьогодні підписаний мною указ і призначені великі грошові засоби для Всесвітнього музею християнської археології... з метою збирання... і збереження... пам'ятників церковної стародавності... Кому до серця ця моя воля, хто може назвати мене своїм вождем і владикою, нехай зійде сюди!»** І коли вже всі ревнителі традиції готові були поклонитися йому, в цей момент виходить старець Йоанн і свідчить, що **«найдорожчим у християнстві, його суттю є Христос, а не традиція»**.

о. Тарас КРУПАЧ

Поклонімся мощам Блаженного

У часі свого перебування в Україні Вселенський Архієрей Іван Павло II серед інших українських мучеників проголосив блаженним священномученика Миколу Цегельського. Його тлінні останки знайшли свій останній притулок десь у далекій Мордовії, проте Господь подбав, щоби Блаженний о. Цегельський залишався серед нас у своїх мощах, котрі 17 грудня 2006 року, саме у 110-у річницю з дня його народження, було урочисто внесено до храму Христового Воскресіння, що у Львові по вул. Городоцькій.

Річ у тім, що, перебуваючи на пересильних пунктах у Підкамені та у Львові на Замарстинові, отець Микола запустив бороду, яку перед своїм вивезенням до табору в Мордовію зголив і передав дружині. Як святу реліквію родина довгі 58 років зберігала її і старанно переносила разом з іншими речами блаженного. У 2005 році про це довідався адміністратор храму Христового Воскресіння отець Сергій Швагла і звернувся в Постуляційне бюро УГКЦ, а також подав клопотання до Високопреосвященного Архієпископа Львівської Архієпархії Ігоря Возняка про визнання цієї реліквії мощами блаженного священномученика і попросив дозволу церковної влади, як рівно ж і згоди родини, помістити їх на постійне зберігання у храмі Христового Воскресіння. Після проведення усіх

формальностей реставратор Зеновій Валько виготовив срібну раку, в якій і були складені та опечатані Високопреосвященним Владикою Ігорем мощі блаженного.

Урочистості з нагоди внесення мощей блаженного о. Миколи до храму розпочалися Архієрейською святою Літургією, яку відслужив Високопреосвященний Архієпископ Ігор у співслужінні 16 священників.

Опісля відбувся обхід навкруги храму з процесією, на чолі котрої несли мощехранильницю. Повернувшись до храму, мощі були встановлені на тетраподі, а Владика розпочав молебень до блаженного священномученика. Відправи закінчились мируванням усіх присутніх, що приступали до цілування мощей та отримували образок блаженного. Здається, ця парохія не пам'ятає такого великого здвигу прихожан, адже храм не зміг помістити всіх бажаючих, і вони заповнили площу перед ним.

Невдовзі у храмі розпочалася святкова академія, котру з великою посвятою і старанням підготували та провели активні членкині припарохіяльних згромаджень «Матері в молитві», Архібратства, Молодіжної організації «Світло з Назарету» тощо під керівництвом парафіянок Надії Котик, Надії Пастернак, Галини Калініченко і Нелі Довбенко.

Крім окремих виступів учасників дійства, також були показані зворушливі сценки з життя отця Пію, матері Терези, блаженних священномучеників Миколая Чарнецького та Миколая Цегельського, преподобної мучениці Йосафати Гордашевської. Під враженням побаченого присутні ще довго стояли в черзі до саркофагу з мощами, покидаючи храм зі сльозами на очах.

Петро ЄВЧИН

Вірний Христовий слуга

Отець Микола Цегельський народився 17 грудня 1896 року у с. Струсові коло Теревовлі, у священничій сім'ї. Відчуваючи глибоке священне покликання, без вагань поступив на богословський факультет Львівського університету, який успішно закінчив. Одружившись, 6 квітня 1925 року в церкві Святого Духа у Львові учоращній семінарист прийняв з рук митрополита Андрея Шептицького священничі свячення. Невдовзі митрополит призначив о. Миколу на парафію в село Сорока Гримайлівського деканату, де з 1927 по 1946 рік і пройшла його основна діяльність, як на духовній, так і на суспільній ниві.

Основним життєвим девізом отця Миколи були слова, які часто повторював усім, котрі не могли погодитися між собою: «Треба терпіти і мовчати, образу серця прощати, за зло добром платити, бо хто протерпить до кінця, той буде спасеним». Характер мав спокійний; сам був скромний, видержаний, працьовитий, душпастирські обов'язки виконував сумлінно, до всіх ставився з повагою і зрозумінням. Мав добре серце і чим міг, радо допомагав потребуючим.

На парафії заснував о. Микола братства Апостольства Молитви, Найсвятіших Тайн, Католицьку акцію молоді, Товариство тверезості тощо. Проводив широку релігійно-виховну працю, навчав релігії дітей у сільській школі.

Розбудував у селі церкву св. Дмитрія, селян заохотив до побудови читальні, кооперативи та громадського дому. При церкві заснував бібліотеку, а при читальні – товариства «Сільський Господар» та «Селянська Самопоміч», касу «Взаємодопомоги», а також читальню бібліотеку. В лютому 1938 року митрополитом Андреем іменував отця містодеканом Гримайлівського деканату, а в 1946 році – деканом.

Коли у вересні 1939 р. в село увійшли радянські війська, мирне життя увірвалося, отцю заборонили викладання релігії в школі, на церкву наклали непосильні податки, відібрали церковне поле, встановили посиленний контроль за діяльністю релігійних організацій і особливо самого священника. Праця отця Миколи на парафії стала важкою і небезпечною; до того ж, він почав часто хворіти.

Дещо налагодилась душпастирська

праця під час німецької окупації. Та ненадовго: коли весь світ радів з нагоди закінчення другої світової війни, в Галичину повернулася комуністична влада, яка разом з Московською патріархією взялася за ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви. Почалася ця акція з масових репресій та арештів усіх наших єпископів, деканів, низки визначних священників. Переслідували активних вірних, закривали церкви або передавали їх під юрисдикцію Російської православної Церкви.

Не оминула гірка доля і отця Миколу – через те, що він категорично відмовився відректися Католицької Церкви і закликав усіх священників деканату поступити так само. Він заявив, що навіть перед загрозою смерті залишиться вірним складеній присязі.

Незважаючи на те, що отець Микола був у той час уже важко хворим, 26 жовтня 1946 року його таки арештували, і йому довелося сповна випити чашу знуцань, побоїв, шантажу і приниження, нескінченних виснажливих допитів у відомих своєю жорстокістю тюрмах Чорткова і Тернополя. 25 січня 1947 року був засуджений воєнним трибуналом як «ворог народу» на 10 років позбавлення волі з відбуванням покарання в таборах суворого режиму.

Очікуючи етапування до місця відбуття покарання, отця тимчасово перевезли до тюрми, яку влаштували в приміщеннях колишнього монастиря в селі Підкамінь, а через якийсь час – на пересильний пункт у Львові. На диво, і там, і там засуджений священник мав змогу таємно відправляти Богослужіння. Отримавши за допомогою своєї дружини необхідні атрибути (просфору, роздинки, пошитий з марлі епітрахиль тощо), отець зміг відслужити близько 480 св. Літургій за своїх парафіян, родину, 100 Служб Божих за померлих. Свою останню на рідній землі Службу Божу відслужив 10 серпня 1948 року «за щасливу дорогу», і якраз у цей день його вивезли до відомого своєю суворістю табору в поселенні Явас коло Потьми, що у Мордовії.

У таборі отець, на жаль, постійно хворіє, не може приймати їжі, сильні болі не дають йому навіть випрямитися. Так у важких муках 29 травня 1951 року він помирає на 55 році життя. Причина

смерті невідома. Похоронений на тюремному кладовищі, проте місце і номер могили також невідомі.

У своєму останньому листі до дружини і дітей писав: «Мною не журіться, я держусь міцно, а благословення Боже і неустанна поміч Матері Божої хай Вас ніколи не опускає. Про те молю і благаю, ... в усім здаюсь на Божу волю... Якщо би я відрікся віри, на свята я був би разом з Вами, та на це і ти сама ніколи не погодилася б ся... Тож благаю – живіть чесно, держіться подальше всякої скверни; за те молюсь найбільше, всіх Вас пам'ятаю і згадую, особливо сорочан...» (себто своїх парафіян, – прим. авт.).

Після повернення із заслання до Риму Патріарх Йосиф Сліпий писав до брата отця Миколи о. Євгена: «Ваш брат Микола помер у Мордовії; в тім ляг'єрі я був і чув тільки надзвичайно будучі оповідання про його святе життя і смерть».

У 1991 році о. Микола вже помертвено був реабілітований як невинно засуджений, а 27 червня 2001 року папа Іван Павло II проголосив священномученика Миколу Цегельського в числі 28 сподвижників Української Греко-Католицької Церкви блаженним.

Іван ПЕТРУСЬКО

СВЯТВЕЧІР

6 січня 1946 року, Чортків

ЛИСТ ІЗ ТЮРМИ

Чогось наші вязні нині споважніли, мало, що говорять, ніби посумніли. Неділянські свята! Помолитись Богу! Подали сніданок, не мачит нікого. Такий день довгенький, як хвилина слідства.

Коли ж зійде зірка, зірка Вефлеємська. Бо то нині у нас — Святий Вечір буде. Тому тяжкі думи і тяженько в грудях. Попри вікна, двері, часові ходять. Там мороз тріскучий мало нас тривожить. На нашу камеру сумерк налягає. Подали каганчик не хоче світитись. Що блисне, протакне, силуєсь загаситись. — Як пастирі вбогі на своїх клуночках сидять наші вязні, молитви шепочуть. І тихенько стало, як у Вертепі Божім, де Христос родився в пеленах убогих. Вже й зірка вечірня на небі сіяє, всім вістку голосить Христос ся рождає! На дошках долівки, рушниках, скатерті, у лампадці з хліба одій світить в жертву. А яке це світло чарівно-чудесне, така мала іскра, а світить такясно. Ми всі його бачим, не бачать дижурні, вона їм здається - то зірки вечірні. А їх так багато! В очах наших вязнів зірочками світять гіркі сльози ясні. Та їх еще більше в очах рід-несеньких, в яскинях, пустинях, в криївках густеньких. По цілому світу і по всіх усюдах, де лиш бється серце в українських грудях. Ніхто з нас не плакав, самі сльози лились, ніхто не втирав їх, як нишком котились. Бо як виглядало б - боевик і плаче. Нас мучать, катують, сміємся, не плачем!

Чогось наш каганчик не хоче світитись, знов блиснув, притах. вже згас. щоби не дивитись.

Де такий художник чи поет найдеться, щоб представив дійсність, не так як здається.

На дошках долівки, рушниках, скатерті лежить і просфора - наш Ісус маленький. Не в царській палаці, а в підвалі тюремний прийшов Бог предвічний, Месія - Спаситель. Щоб небо з землею на віки злучити, нам радість принести, надію скріпити.

Витай нам Ісусе, несем Тобі в дарі всі наші терпіння, всі муки і кари: за віру, за нарід, за наші родини, за долю і щастя й Волю України!

Вся Вселенна нині веселиться Різдвом. І ми теж. хоч вязні. торжествуємо з Христом! Де Христос родився, там Йосиф, Марія - Пресвята Родина, Опіка, Надія!

Разом з нами нині кругом засідає вся наша родина, що десь там страдає. Вона духом з нами, молиться, думає, ділячи просфору - цілує, бажає сили у терпінню, волі із неволі - а всьому народу щасливої долі - так старенький декан о.Воробкевич ділячи просфору бажає сердечно й кожному зокрема своїми руками, як руками рідних ділити просфорами. І до загальних бажань своїй добавляє, потішить, розрадить а то й звеличає. Бо деж правду діти - всі ми, що там жили, себе шанували, як брати любились. В горю потішали, піддержували духом, як хто прийшов з слідства й опускав вже вуха. Ми підходили до о. декана, в руки цілували й о. капеляна, бо св.Вечеру уладив так гарно, щоби і для нас Святвечір не пройшов так марно!

Метушно почули часові - дижурні, впали на камеру і стали, як дурні. Лиш лампадку взяли, з хліба хрест святенький, а нас не рухали, пішли немирненькі. А св.Вечера вже була готова - їй нам прислала пані деканова. Був з ушками борщик, пиріжки з капусти, голубці і кутя, пампушки і хрусти, кипяток гарячий, колачик біленький - всі ми їли, тим й були ситенькі. Наш о.капелян за нас всіх складає щиру вдячність, кому випадає. Слава во вишних Богу і Синові Його. Матері Пречистій, Духові Святому.

І Вам Отче декан, пані декановій і всім нашим рідним віншуєм спокоем.

Крізь віконце місяць до нас заглядає, там мороз скрипучий на сон вже збираєсь. Вже й мишки виходять, до нас заглядають, вони зголодніли, то й нас присипляють. Не чуеть вже коляд. Попри вікна, двері лиш часові ходять. На ясному небі падають метеори - то з очей рідненьких ллються перли - сльози.

Цілую головки діточок миленьких, сестру нашу Ганю, Дорогих, Рідненьких. Твої моя Стефцю, рученьки дрібненькі. Спи моє Серце, сни - сни щасливінькі! Вже вечірня зірка на небі згасає - єї ясне сонце з овиду зганяє. А мороз різдвяний, не слабне - кріпшає!

Христос ся раждає - Славте - витаєм!

о. Степан РАТИЧ

6 січня 1946 р.

КАТЕХИЗМОВІ ПРАВДИ

о. Богдан ЛИПСЬКИЙ.
Духовність нашого обряду.
Нью-Йорк - Торонто, 1974.

Свята і Божественна Літургія - це найкращий титул, який їй дала наша Церква. Римська Церква знову дуже бідно тут виходить. Богослужба називається в ній "Месса", що походить від останніх слів Літургії - "іте міса ест" - "Ідіть, можете відходити, служба закінчена" - останні слова латинської Літургії. Слово "міса" дослівно означає "відсилати", і від цього слова названо цілу дію. Тепер починають уникати цього слова і вживають інших назв: "Літурджі", "паблік месс" і т.ін.

Літургія - це драма, і в тому - вся її сила, яку вона викликає. Ця драма степенується, доходить до Освячення, і хто має відчуття і розуміння Літургії, то хоч би й був сліпий, хоч би й мови Літургічної не розумів, то лише зі самих напівів, які чує, знає, що в котрім місці відбувається. Якщо композитори не беруть цього до уваги, цих змін настроїв і того щораз сильнішого степенування, то вони не розуміють Служби Божої і їх композиції непридатні для виконання в церкві. Бо вже Мирна Ектенія мусить увести вірного в прохально-благальний і релігійний настрій. Оці "Господи помилуй", якщо вони скомпоновані відповідно, то негайно викликають відповідний настрій. На жаль, наші композитори не створили відповідних творів, беручи ці вимоги до уваги. Коли ж доходить до читання Апостола, Євангелія і бачиться малий вхід, то такий перехід степенування до слова Божого є яскраво видний.

Перша частина Літургії називається Проскомидія - приготування, друга частина - від входу священника перед престол аж до "Єлице оглашені, ізійдіте" - це Літургія оглашених, навчальна частина, а відтоді починається третя частина - Літургія вірних або Евхаристійна частина, св. Евхаристія. Слово "Евхаристія" у східньому обряді не означає тіла і крові Ісуса Христа, а головну частину Літургії.

Одною з характеристичних прикмет Літургії, а особливо нашої, є її символіка. Схід залюблений у символіці. Бо релігія і її вияв у формі відправ без символіки чи з мінімальною символікою є, сказати б, пісна, зимна. Релігія з широкою і глибокою символікою відповідає потребам людського серця, людської душі. Найкоротший спосіб означення чогось - символ. У щоденному житті ми раз-у-раз маємо до діла з символами. Випикуємо чек - це символічний акт, бо доляр є символом його вартости. Національний прапор - це символ. Символіка у Східній Церкві є сильно розвинена. У нас частинно перенята

СВЯТА І БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

від жидів, з ізраїльської віри; хоч би Святе Причастя - це наслідування Тайної вечері, яка була їх пасхальною вечерю, що мала свою символіку і означала вихід жидів з єгипетської неволі. Ми цю Тайну вечерю повторюємо. Хоч наше Освячення є реальне, але сама дія при трапезі символізує Тайну вечерю з Ісусом Христом. Деякі символи не були подумані як символи, але, розвиваючись, вони надають певним діям символічного значення. Деякі символи перейняли християнство з поганського обряду. Наприклад, "добрий пастир" як символ, був знаний у грецьких поганських релігіях і мав добру євангельську основу.

Християнським символом вже від апостольських часів на означення Спасителя була риба, по-грецьки "іхтіс" - значить, Ісус Христос, Син Божий - Спаситель. Навіть знак хреста, який ми кладемо на себе, є

Продовження теми.

щоб люди бачили, що робиться при престолі. Так, немовби треба священника підглядати. При такій інтерпретації не треба взагалі іконостасу. Якщо іконостас має прозорки-дірочки, то вони хіба з мистецького боку виправдані. Але не для того, щоб люди щось бачили, бо якраз на те є іконостас, щоб це таїнство закрити і створити символіку чогось таємничого.

Хоча Літургія має таке колосальне значення, це не значить, що інші богослуження не є важливі. Це - наша велика хиба, що ми не доцінюємо інших Богослужб. Вечірня, молебень, парастас, утрєня, дають велику насолоду тому, хто розуміє ті Богослуження. Деякі частини їх так зворошують, як частини Літургії. Утрєня, виведена з усіми церемоніями, має дуже багато символіки і багато піднесених моментів. Отже,

треба заохочувати молоді і старших, щоби приходили на ці Богослуження. Кажуть, що у латинників, відколи введена у них рідна мова, додаткові Богослуження стали менше популярними набоженствами. У них були такі приватні відправи, як "ружанец", "новенна", "бенедикшин" та інші. Виходив журнал "Новенна", який мав півмільйона накладу, а по Соборі втратив свою популярність і, маючи тепер лише 50 тисяч накладу, перестав появлятися. Популярність цих приватних відправ можна пояснити тим, що латинники своєї Літургії не розуміли. Ще додаю, що латинники не мають таких відправ, як наші - вечірня, утрєня, парастас. Ці Богослуження у них правились хіба по монастирях.

Ще до самої назви наших Літургій, то мають вони три назви: Івана Золотоустого, Василія Великого і Григорія

Богослова. Властиво не устійнено, чи дійсно вони були авторами цих Літургій, чи їм їх присвятили, чи, може, вони брали якусь участь у їх уложенні. Навіть невідомо, як ці Літургії розвинулись. Є кілька теорій. Донедавна вважалось, що Літургія була спершу дуже довгою і з часом скорочувалась, що св. Василій Великий скоротив Літургію св. апост. Якова, якому її приписували, а св. Іван Золотоустий скоротив ще більше Літургію св. Василія Великого. Тепер постав протилежний погляд, що первісна Літургія тривала лише 10-15 хвилин. У ній були лише суттєві, істотні частини, якийсь вступ, евхаристійна молитва, Освячення і Святе Причастя. З ходом віків Літургія поширювалася, приходили нові додатки, вставки і вкінці прибрала такий вид, який ми маємо. Виходило б, що якраз Літургія св. Василія Великого є пізнішого походження, як Івана Золотоустого, а апост. св. Якова це пізнішого походження, її правили ще в Єрусалимі, і вона, коли її лише читати без хору, тривала годину-півтора. Але це не має великого значення. Факт є, що від століть таку Літургію маємо, і вона має досконалу форму.

теж символом. Він постав у час переслідувань християн, щоб вони один одного пізнавали як християни. Багато дечого не було в нашому обряді, лише з часом набрало символічного значення. От, наприклад, церковні ризи. Колись це був звичайний світський одяг, але в Церкві, як установі консервативній, священники і церковна прислуга залишилися при попередньому одязі, що став літургічним. Іконостас спочатку мав цілком практичне значення решітки-перегородки, яка відділювала престол від вірних. Престол був видний усім, не був так, як тепер, закритий, але з часом ця перегородка ставала щораз вищою, і ту решітку заповнили іконами. В такий спосіб розвинувся іконостас і дістав свою символіку. Святинище вважається небом, трон-престол - це трон Бога, "Святая Святых". Тому приписи, тепер видані Апостольським Престолом, виразно кажуть, що церква, яка не має іконостасу, не надається для відправи. Десятками років у Канаді і в З'єдинених Штатах Америки правиться в церквах, що не мають іконостасу. Є церкви з престолом, що коштує кільканадцять тисяч долярів, а за ті гроші можна мати і престол, і іконостас. Іноді роблять іконостас прозорий,

Будується «тогна ковчег» Ноевого ковчег

47-літній християнин із Нідерландів Йохан Хейберс вирішив побудувати дерев'яне судно у точній відповідності з описом Ноевого ковчегу в Біблії. Творець нового ковчегу сподівається, що його дітище приверне увагу дітей і туристів, яким він зможе розповісти про свою віру, – голландець дуже жалкує, що в сучасних школах дітям більше не розповідають історію про Всесвітній потоп. Саме просвітницьку мету ставить перед собою Хейберс: «Ми будемо розповідати про цю історію, ми заповнимо цей проєкт», – говорить ентузіаст, що буде новий ковчег із сосни та кедру.

Згідно з біблійною книгою Буття, Бог подав опис ковчегу, на якому Ной, його родина й пари тварин повинні були врятуватися від потопа: «довжина ковчегу – 300 ліктів, ширина його – 50 ліктів, висота його – 30 ліктів». Сучасні вчені припускають, що ковчег міг бути у два рази меншим від знаменитого «Титаніка», що затонував у 1812 році.

Ковчег, над яким трудиться Хейберс, скромніший від біб-

лійного: він приблизно у п'ятеро менший від оригіналу. Новий «Нойв ковчег» має 50 метрів у довжину й 13 метрів у висоту. Дітище Хейберса зможе плавати – у підставі ковчегу знаходиться сучасна сталева баржа, хоча саме судно голландця має форму й двері в борті, знайомі багатьом з дитячими ілюстраціями до Біблії. За словами Хейберса, ідея побудувати Нойв ковчег прийшла до нього близько 30 років тому у сні. Працювати ж над будівництвом голландець розпочав три місяці тому. Будувати ковчег, пришвартований у невеликій бухті на околицях Амстердама, Хейберсу допомагають друзі і його 17-літній син. На будівництво планується витратити 1 мільйон євро.

За планами Хейберса, увійшовши в майбутній ковчег, діти зможуть побачити пари тварин, які будуть жити в споруді так, ніби вони були врятовані Ноем від потопа. Юним відвідувачам також буде запропонована діорама Всесвітнього потопа. Там же, усередині ковчегу, розмістяться ресторан та магазин сувенірів.

Біблійна історія про Нойв ковчег дотепер турбує людство, відзначає агентство Reuters. Раз у кілька років на гору Арарат, де, згідно з книгою Буття, зупинився ковчег, відправляються наукові експедиції, мета яких – виявити залишки ковчегу або підтвердження історії про потоп. У 2001 році геолог Роберт Баллард, який вперше виявив уламки «Титаніка», спорядив спільну американсько-болгарську експедицію – учені двох країн намагалися знайти на дні Чорного моря сліди древньої цивілізації, яка, як передбачається, була знищена Всесвітнім потопом.

Reuters/Седмица.Ru

ПРИЯТЕЛІ ДЛЯ МАЛЯТ

„Ангелятко” – розвивально-пізнавальний журнал призначений для дітей від 2 до 7 років. Фактично аудиторія журналу – вся родина, адже маленьким дітям читають батьки чи старші сестри та брати, якщо ж діти вміють читати і читають собі самі, то все одно потребують схвалення чи

веселі, а насамперед, цікаві казки, вірші, пісеньки. Журнал має на меті прищепити дитині любов до книжки, до читання загалом, а зробити це можна лише за допомогою якісних літературних текстів. Сучасні батьки, безумовно, також хочуть, щоб їх дитина була розумною та розвиненою.

навколишній світ, розвивають логічне мислення, спостережливість, кмітливість. А іграшки-саморобки підштовхнуть дитину до творчості, бажання робити щось своїми руками.

„Ангелятко” – це: – казки, комікси, віршики, загадки, пізнавальні оповідки, конкурси, розвивальні завдання..

- іграшка-саморобка
- рубрики «Розкажу тобі казку», «А чи знаєш ти...?», «Поміркуй», «Читаємо з мамою», «Бавимося» тощо.

„Ангеляткова наука” – ігри та завдання для творчого розвитку Журнал призначений для розвитку і навчання малюків 5-6 років у формі гри. 12 номерів журналу забезпечують всебічну підготовку до школи, успішне виконання тестів. Журнал підготовлено дитячими психологами та фахівцями дошкільного виховання згідно з державною програмою з дошкільної підготовки, затвердженою Міністерством освіти України.

Журнал допоможе батькам самотужки підготувати дитину до школи згідно з державною програмою дошкільної підготовки. Школа – це дуже складний час для маленької людини, і обов'язок батьків – допомогти їй підготуватися до важливих змін в її житті. „Ангеляткова наука” стане для батьків найпершим помічником. Дванадцять номерів журналу від вересня до вересня нададуть усі необхідні для дошкільної підготовки знання і вміння, навички з читання, письма, рахунку.

Читаючи дитині цей журнал, виконуючи разом з нею завдання, батьки зможуть виявити сильні й слабкі сторони своєї дитини, а журнал допоможе її гармонійному розвитку.

Передплатіть для своїх малюків!

Журнал „Ангелятко” відкриє дитині великий різнобарвний світ, виховуватиме духовність та патріотизм! „Ангеляткова наука” допоможе вам підготувати дитину до школи. Видається згідно з державною програмою дошкільної підготовки.

Тел/факс (032) 240-04-60 www.angelyatko.com.ua

поради батьків: чи добре виконане завдання, чи правильно відгадана загадка тощо.

„Ангелятко” – це добрі й

Журнал допоможе і в цьому. Пізнавальні оповідки та інтелектуальні завдання в кожному номері дають знання про

3 ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ Андрей Шептицький в боротьбі за українську державність на початку ХХ століття

У становленні та розвитку української національної ідеї, виробленні державницької ідеології та консолідації національно-патріотичних сил велика заслуга належить Українській Греко-Католицькій Церкві та її главі – митрополиту Андрею Шептицькому. Завдяки діяльності митрополита широкі верстви українства активно залучалися до національно-визвольних змагань та процесу державотворення початку ХХ ст.

Восени 1917 року після трирічного російського заслання Андрей Шептицький повернувся до Львова, де його з великим ентузіазмом вітали представники Греко-Католицької Церкви та українських політичних сил. Вони сприймали митрополита не лише як в'язня, що повернувся з царської неволі, але і як українського патріота й політика. Національно-державницька позиція А.Шептицького в цей час проявилася у підтримці ним Брест-Литовського договору, що був підписаний 9 лютого 1918 року. За його умовами українські етнографічні землі Холмщини та Підляшшя відійшли до Української Народної Республіки. Об'єднання цього регіону з УНР викликало негативну реакцію населення Польщі. Відбувалися масові виступи протесту поляків. Знаючи їхню позицію, А.Шептицький, все-таки в лютому 1918 року у своїй промові у Відні в Палаті Панів, відстоюючи право кожного народу на самовизначення на основі етнографічного принципу, подякував австрійському урядові за підтримку українських державницьких прагнень та висловився за самовизначення Галичини. «Над ним взяла верх політика, а не єпископство», – зазначалося в меморіалі Міністерства закордонних справ Польщі від 21 лютого 1918 року. Андрей Шептицький, Григорій Хомишин та Йосафат Коциловський звернулися до народу з пастирським посланням, в якому знайшли підтримку політичні події: «Ми діти українського народу... Любимо всі народи, що ти їх відкупив своєю кров'ю на хресті, а передусім любимо... цей наш український народ».

У найбільш відповідальний момент творення української і польської держав митрополит А. Шептицький перебував у вирі національно-політичного життя, в центрі українсько-польського конфлікту, що розгорнувся з більшою силою. Підтримуваний раніше польськими політичними колами, які сподівалися на сприяння розвитку Шептицьким русофільського, а не українського національно-визвольного руху, митрополит починав відчувати тепер недовіру серед поляків, «...втрачає симпатію польського суспільства внаслідок більш прихильного ставлення до українства».

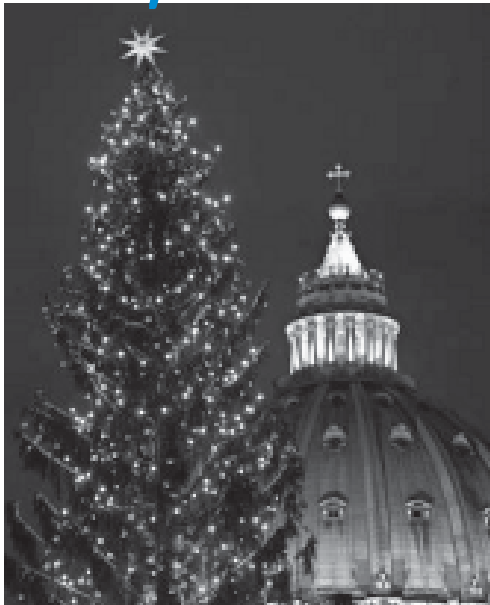
Після створення Західно-Української Народної Республіки та початку українсько-польської війни в листопаді 1918 року Греко-Католицька Церква на чолі з її духовним пастирем Андреем Шептицьким рішуче виступає на захист українського населення, вболіває за нього, допомагає своїм авторитетом і впливом. «Колись історик Галицької України, – писала у 1922 році українська газета «Громадський Вісник», – переходячи крок за кроком діяльність митрополита в період визвольних змагань галицької вітки українського народу, склонить голову перед гартом духа і незламною енергією Владики, перед його самопоświęтою». Ще напередодні проголошення ЗУНР, коли маршалок Галицького сейму Незабитковський зібрав нараду з метою створення у Львові польсько-української комісії як тимчасового органу управління, Андрей Шептицький категорично відмовився бути її членом. Митрополит мав великий вплив на скликання 18-19 жовтня 1918 року Української Конституанти, яка проголосила себе Українською Національною Радою з повноваженням парламенту. Зі створенням незалежної держави Греко-Католицька Церква брала активну участь у розбудові теократичної влади. З листопада 1918 року А.Шептицький у церкві св. Юра провів урочисте богослужіння «в честь створення на українських землях колишньої Австро-Угорської монархії української держави». Владика, чимало священників стали членами УНРади. Єпископ Григорій Хомишин від імені Шептицького звернувся до мирян Галицької митрополії з пастирським листом, в якому доручив усім священикам згадувати в святих Літургіях президента Євгена Петрушевича, Українську державу, її уряд і військо.

ОРЕСТ КРАСІВСЬКИЙ,
доктор іст. наук, професор, ст. наук. співр.
Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України (м. Київ)

(Продовження у наступному номері)

Миттєвості бурхливого світу

Історія ялинки

З глибокої старовини ведеться звичай прикрашувати свої будинки квітами і зеленню у дні особливих свят. Стародавні єгиптяни під час зимового сонцестояння (20-25 грудня) вносили до будинку зелену фінікову пальму – як знак «торжества життя над смертю», стародавні римляни у свято Сатурналій (17-23 грудня) прикрашували дерево дрібничками і малими масками Бахуса. Іноді на дереві ставили 12 свічок, а на самій верхівці – зображення бога сонця. Стародавні друїди в цей же час справляли торжества на честь бога Одіна (Вотана) і прикрашували священний дуб золоченими яблуками і печенням у вигляді риб, птахів і різних тварин, висловлюючи цим подяку за отримані дари. На гілках ставили і запалювали свічки на честь Балдера, бога сонця.

Коли і ким введена різдвяна ялинка – невідомо. Одна оповідь твердить, що Боніфаций – християнський місіонер, що прибув до

Німеччини з Англії в VIII ст., замінив друїдське поклоніння священному дубу торжествами біля прикрашеної ялинки на честь народження Христа. У німецькій енциклопедії «Der Grosse Brockhaus» (видавництво 1957 р. том V, стор. 643), наводяться дані про час появи різдвяних ялинок. Так, в Ельзасі вони були в 1494 р., в Страсбурзі продавалися в 1539 р., а в 1605 р. величезна прикрашена ялинка вже стояла на міській площі. З часом Церква почала забороняти ялинки, а поліції було наказано стежити, щоб вони не з'являлися.

Відновлення різдвяних ялинок почалося в XVIII ст. Ялинка із засвіченими на ній свічками була встановлена на Різдво 1708 р. у Лізолетти (Єлизавети), герцогині Пфальцської. Такі ж ялинки з'явилися в Лейпцігу в 1767 р., в Берліні – в 1780, в Граці – в 1813, в Мюнстері – в 1825 р. тощо. В Англії принц Альберт Саксен-Кобург, чоловік королеви Вікторії, на Різдво 1841 р. поставив прикрашену ялинку у Віндзорському замку, яка у всіх викликала захоплення. З Німеччини різдвяні ялинки перейшли до Фінляндії, Данії, Швеції і Норвегії. У Відні ялинка була введена принцесою Генрієттою в 1816 р. Принцеса Елена Макленбурзька впровадила ялинки до Парижа в 1840 р.

Звичай прикрашувати на Різдво ялинки став розповсюджуватися по всій землі і перекинувся навіть через моря та океани. Пастор Генріх Шван поставив прикрашену ялинку на Різдво 1851 р. в місті Клівленді, штат Огайо. Багато хто із членів церкви назвали це язичницьким звичаєм. Проте пастор знайшов докази, що це – християнський звичай. Наступного року ялинка знову з'явилася в церкві, і супротивників набагато зменшилося, а з часом ялинки почали з'являтися в багатьох будинках і церквах по всій Америці.

Андрій АГАРКОВ
За матеріалами Вікіпедії –
вільної енциклопедії

УПОКОЇВСЯ В БОЗІ АДМІНІСТРАТОР ХРАМУ
СВ. КЛИМЕНТІЯ ПАПИ
ФРАНКІВСЬКОГО ДЕКАНАТУ М. ЛЬВОВА
О. МИРОСЛАВ ШИХ.

Висловляю щире співчуття родині усопшого священника.
Молюся за упокій душі божого працівника та поручаю
його опіці пресвятої Богородиці.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

† ІГОР

Вітаємо ювіларів
у січні святкують ювілеї:

25-річчя священства – о. Степан Домашовець (06.01)
25-річчя священства – о. Петро Паньків (31.01)
10-річчя священства – о. Степан Нанівський (05.01)
10-річчя священства – о. Ігор Пецюх (09.01)

55-річчя уродин – о. Степан Кащук (01.01)
50-річчя уродин – о. Степан Проців (06.01)

Подорож ялинки до Ватикану

Перевезення різдвяної ялинки, котру для встановлення на площі св. Петра у Ватикані, подарував лісовий комплекс Массіччо Фаральоне (область Калабрія), затрималося через густий туман у Теано на цілих 12 годин. Подорож ялинки до Риму таки щасливо завершилася, і вона була встановлена на площі св. Петра о 7 годині ранку перед початком загальної аудієнції Святішого Отця.

Транспортування гігантської білої ялини було вкрай затруднено через розміри дерева (32 метри, вага 9 тонн!). Протягом усієї подорожі за цією надзвичайною подією з великою цікавістю й ентузіазмом спостерігали місцеві мешканці. «Спершу у населених пунктах, а потім – і уздовж шосе, величезна кількість калабрійських жителів і автомобілістів позували для фото-

графій біля ялинки, що буде прикрашувати Різдво у Ватикані – розповідає провідник колони Еудженіо Ріпете, керівник області. – Поїздка, як припускали, виявилася дуже напруженою. Нам була надана поважна допомога з боку державного Підприємства автодоріг та дорожньою поліцією, які допомогли розв'язати всі проблеми, аж до дріб'язків. Нажаль, на території області Казерті, ескорт, що транспортував ялинку, зіштовхнувся із густим туманом, що робило небезпечним просування в нічний час. Проїхати поталанило аж тоді, коли видимість знову стала нормальною».

«Колону також супроводжували патрулі державної Лісової гвардії й Служби допомоги при стихійних лихах області Калабрія», – повідомило «Радіо Ватикану».

Ви можете передплатити журнали "Ангелятко"

індекс	ціна за 1 місяць	ціна за 6 міс.	ціна за рік
95894	3.50 грн.	21.0 грн.	42.0 грн.

"Ангеляткова наука"

індекс	ціна за 1 місяць	ціна за 6 міс.	ціна за рік
95895	4.50 грн.	27.0 грн.	54.0 грн.

та комплект "Ангелятко" + "Ангеляткова наука"

індекс	ціна за 1 місяць	ціна за 6 міс.	ціна за рік
95939	7.0 грн.	42.0 грн.	84.0 грн.

Заповніть купон, виріжте його та оплатіть передплату у найближчому поштово-відділенні

Державний комплект за коду України УДПТЗ "Ангелятко"		На газету журнал		Ф. СР-1	
АБОНЕМЕНТ		На газету журнал		Кількість комплектів	
[називувати видання]		[називувати видання]		[називувати видання]	
На 2007 рік по місяцях					
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
Кому (Прізвище, ім'я)					
Куди (поштовий індекс)					
ПВ місце літер		На газету журнал		Кількість комплектів	
[називувати видання]		[називувати видання]		[називувати видання]	
Вартість					
переплатити		грн.		коп.	
перерахування		грн.		коп.	
На 2007 рік по місяцях					
1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
поштовий індекс					
місто		вулиця			
код вулиці		район			
буд.		корп.		кв.	
Кому (Прізвище, ім'я)					

Свідоцтво про реєстрацію: серія КВ 4266

Над випуском працювали:
головний редактор:
о. Іван ГАЛІМУРКА,
заступник головного редактора:
о. Тарас КРУПАЧ,
літературний редактор: Святослав СМУК,
технічний редактор: В'ячеслав ЧИЖЕВСЬКИЙ.

Відгуки та пропозиції надсилати на адресу:
площа св. Юра, 5, м. Львів,
Україна, 79000,
тел. (0322) 79-86-93;
тел. (032) 233-40-73;
e-mail: meta_ugcc@ukr.net

Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати матеріали. За достовірність фактів відповідає автор.
При передруку посилання на газету «МЕТА» обов'язкове.
Матеріали не рецензуються і не повертаються.
Редакція може не поділяти думку автора.
Друк: Друкарня газети «Армія України»
Тираж: 6000 Замовл.